Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 124 (13.684).

1967 МАЙ 28 ЯКШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА

Мамлакатимиздаги кўп миллатли адабиёт вакиллари қатнашган совет ёзувчиларининг тўртинчи съезди Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига самимий саломини йўллайди!

Бизнинг съездимиз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг эллик йиллиги нишонланадиган йилда ўтмоқда. Жаҳон қудратли Коммунистлар партиясини вужудга келтирган Владимир Ильич Ленинни бу революциянинг етакчиси деб билди ва доим шундай деб билади.

Биз, совет адабиёти арбоблари ўзимизнинг бутун ижодимизни, бутун фикри-зикримизни халқнинг асил манфаатларини ифода этувчи партия билан боғлаймиз. «Коммунистлар, олға!» — замонамизнинг ана шу бонги гражданлар уруши майдонларида ҳам, беш йилликлардаги қурилишларда ҳам, Берлинни штурм қилиш вақтида ҳам жаранглаб эшитилди, кейинги йиллардаги буюк ишларда ҳам жаранглаб эшитилмоқда.

Биз адабиётнинг қаҳрамонлик, ғалабалар ва жуда оғир синовлар билан тўлиб-тошган ярим асрлик тараққиёт якунларини тўплаб, аввало, адабиётимизни умумпартиявий, коммунистик ишнинг бир қисми деб қараб келдик ва шундай деб қарамоқдамиз, деган гапларни айтиб ўтишни зарур деб ҳисоблаймиз.

Биз, совет ёзувчилари Ватан адабиёти ва жаҳон адабиётининг энг яхши традицияларини муқаддас билиб сақлаганимиз ҳолда адабиётни ижтимоий иш деб, тараққиётнинг қудратли омили деб ҳисоблаймиз. Адабиёт халқ орасидан чиққан бўлиб, халқникидир, озодлик, тенглик, қардошлик ва адолатнинг юксак принциплари учун, коммунизмнинг юксак идеаллари учун курашда халққа содиқ хизмат қилади.

Биз адабиётимизни партиявий адабиёт деб очиқ ва ифтихор билан атаймиз, чунки унинг партиямиз ифода этаётган халқ манфаатларидан бошқа манфаатлари йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Биз адабиётимизни партиявий адабиёт деб атаймиз, чунки прогрессив инсониятнинг азалдан орзу қилиб келаётган тилаклари партиянинг сиёсатида энг тўла гавдаланганлигини кўриб турибмиз. Биз ҳозирги кунда ҳам кўп миллатли адабиётимиз номидан шу гапларни айтамиз: «Биз коммунизмни ўз идеалимиз қилиб танлаб олган эканмиз, унга охиригача содиқ бўлиб қоламиз».

Бизнинг халқимиз эллик йил мобайнида жанг қилди ва қурди. Адабиётимиз ҳам меҳнатда ва жангларда халқ билан бирга бўлди. Ҳозирги кунда Совет Иттифоқи планетадаги энг қудратли давлатларнинг бири бўлиб қолди. Фашизмга қатъий зарбалар берган бизнинг мамлакатимиз тинчлик ишини ҳормай-толмай қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқда. Мамлакатимиз ва унинг идеялари, кўрсатаётган намунаси, тажрибаси халқларнинг социал ва миллий зулмнинг ҳар қандай формаларига қарши олиб бораётган курашида уларни илҳомлантириб келди ва илҳомлантирмоқда. Ҳозирги кунда дунёнинг қиёфаси ўзгарган экан, бунда социалистик реализм адабиётининг ҳам хизмати бор. Буни ҳис қилиш — биз, совет ёзувчилари учун ифтихор ва ижодий илҳом чашмасидир.

Биз адабий ишимизда кўпгина нуқсонлар ва қийинчиликлар ҳамда ҳал этилмаган проблемалар борлигини яхши биламиз. Биз Союзимизнинг фаолиятини такомиллаштиришимиз, ҳар бир адибнинг ижодий ташаббуси ва гражданлик фаолиятини кучайтиришимиз, совет санъаткорининг замон ва халқ олдидаги юксак жавобгарлигини ҳамиша эсда тутишимиз зарур.

Биз кескин идеологик кураш шароитида ишлаётганлигимизни асло эсдан чиқармаймиз. Ана шу курашда муроса бўлиши мумкин эмас ва бу кураш идеология соҳасида тинч-тотув яшаш ёки бетарафликнинг ҳар қандай формаларини бутунлай соқит қилади.

Ана шу зикр қилганларнинг ҳаммаси тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг съездимизга йўллаган табрикномасида тўлиқ ва жуда равшан гапирилган. Биз ана шу жуда муҳим ҳужжатни партиянинг совет адабиётини ривожлантириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини исбот этувчи яна бир далил деб ҳисоблаймиз.

Ёзувчиларнинг тўртинчи съезди Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини ишонтириб айтадики, совет адиблари партия ва халқнинг ишончини оқлаш учун ўзларининг ҳамма кучларини сарф қиладилар, Ватанимизнинг олий мукофоти — Ленин ордени билан тақдирланишига жавобан ижодий активликни бутун чоралар билан кучайтирадилар, бадиий асарларда халқнинг ҳаётини тўла гавдалантириб, халқ кураши ва бунёдкорлигининг кенг манзарасини тасвирлаб, ўз меҳнати билан коммунизм қурилишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Совет ёзувчилари социалистик ҳамдўстликдаги мамлакатларнинг адиблари билан, барча қитъалардаги прогрессив санъаткорлар билан биргаликда бундан буён ҳам тинчликни астойдил ҳимоя қиладилар, империалистик авантюраларга ва бош кўтариб келаётган янги фашизмга барала қарши чиқадилар. Биз прогрессив кучларнинг бирлиги — реакция ва урушнинг қора кучларига қарши курашда муваффақият қозонишнинг гарови эканлигини ҳамиша эсда тутамиз.

Яшасин революциянинг улуғ етакчиси Коммунистик партия!

Яшасин турмуш ва ижодиёт, санъат ва революциянинг иттифоқи!

Совет Иттифоқи ёзувчиларининг IV съезди

СССР ЁЗУВЧИЛАРИ IV СЪЕЗДИНИНГ РЕЗОЛЮЦИЯСИ

Съездда асосий масала — адабиётнинг коммунистик қурилишдаги роли ва аҳамияти тўғрисида қизиб кетган мунозара, дейилади резолюцияда, социалистик реализм санъатини ривожлантиришга доир кўп проблемаларни ўз ичига олди. Бу — совет адабиётининг ярим аср мобайнида нималарни яратганлиги тўғрисида, инсониятнинг бадиий тараққиётида янги сўз бўлиб қолган ғоявий-эстетик ғалабалар тўғрисида ёзувчиларнинг халқ ва партия олдидаги ижодий ҳисоботи бўлди. Коллектив суратда иш олиб борилиб, ижодий ва ташкилий вазифалар белгиланди ҳамда ишлаб чиқилди.

Бизнинг адабиётимиз социалистик революция билан чамбарчас боғланган. Адабиётнинг партиявийлиги ва халқчиллигидан иборат ленинча принциплар совет санъатини ривожлантириш учун асос қилиб олинди.

Совет санъатининг 50 йил ичида босиб ўтган йўли адабий ишни ташкил этишнинг ленинча принциплари ҳаётийлигини ва самарадорлигини тасдиқлайди.

Адабиётимизнинг ҳеч шубҳасиз тарихий хизмати шундан иборатки, у янги кишини камол топтириш жараёнида актив қатнашмоқда, Совет жамияти авлодларининг — олижаноб ният ва бунёдкорлик меҳнат аҳлларининг, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализмининг чуқур туйғуларидан илҳомланган кишиларнинг маънавий қиёфасини ҳаққоний очиб бермоқда. Меҳнат аҳли социалистик реализм санъатининг асосий қаҳрамони бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади.

Совет адабиёти кўп миллатли ва интернационал адабиётдир. Барча қардош адабиётлар ўзининг ғоявий-бадиий тараққиётида катта муваффақиятларга эришди. Съезд шуни таъкидлайдики, қардош адабиётларнинг ғоявий-ижодий жиҳатдан бир-бирига кўрсатадиган зўр таъсири ва бир-бирларини бойитиб бориши — кўп миллатли бутун санъатимизни янада юксалтиришнинг зарур шартидир.

Бадиий ижоднинг партиявийлиги ва халқчиллиги социалистик реализм санъатининг туб принциплари бўлиб, Совет адабиётининг бутун тарихи билан тасдиқланди. Бу принциплар санъаткор учун ижодиётнинг янги-янги истиқболларини, ўз истеъдодининг ҳамма хусусиятларини рўёбга чиқариш имкониятини очиб беради.

Совет ёзувчилари ўзларининг III съезди билан IV съезди ўртасида ўтган йиллар ичида совет жамиятининг ҳаёти тўғрисида бир қанча янги муҳим асарлар яратдилар. Замонни бадиий жиҳатдан чуқур ўзлаштириш — совет адабиётининг кейинги йиллардаги асосий пафоси бўлди. Совет адабиёти кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги ўз вазифасини фаол бажармоқда.

Съезд, дейилади яна реезолюцияда, адабиётимизнинг муваффақиятларига баҳо берди ва унинг камчиликларини кўрсатди. Асарларнинг юксак ғоявий-бадиий сифати тўғрисида ғамхўрлик қилиш — совет ёзувчиларининг, уларнинг ижодий ташкилотларининг биринчи галдаги вазифасидир.

Резолюция ёт ғоявий таъсирларга қарши муросасиз кураш олиб бориш кераклигини таъкидлайди. Инсониятни порлоқ истиқбол сари олиб борадиган тараққиёт идеялари билан халқларни уларнинг озодлик, тинчлик, демократия ва социализм учун олиб бораётган курашида қуролсизлантириб қўйишга интилаётган реакция идеялари ўртасида тинч-тотув яшаш йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас.

Съезд ёзувчилар ташкилотларининг чет эллардаги прогрессив адиблар билан ижодий алоқаларни кенгайтириш соҳасида катта ва самарали иш қилганлигини уқтириб ўтади. Бу ишни давом эттириш ва такомиллаштириш ҳамда социалистик мамлакатлар адабиётларининг ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш керак. Совет ёзувчилари бадиий интеллигенцияни тинчлик ва социал тараққиёт позицияларида, инсонпарвар, чуқур интернационал санъат позицияларида бирлаштириш учун жуда кўп иш қила оладилар ва қилишлари керак.

СССР ёзувчилари съезди партиянинг юксак ғоявий-эстетик талабларини барча қардош адабиётлар номидан ўз ижодий ишининг программаси деб якдиллик билан қабул қилади ва совет ёзувчиларини ўзларининг қалб ва талантларининг бутун кучини ана шу программани амалга ошириш учун сарф қилишга чақиради.

СССР ёзувчиларининг IV съезди ўз ишини тугаллади

МОСКВА, 27 май. (ТАСС). Бугун катта Кремль саройида СССР Ёзувчилари IV съездининг якунловчи мажлиси очилди. Саноқ комиссиясининг раиси СССР Ёзувчилар союзи раҳбар органларига сайлов натижаларини эълон қилади. Съезд резолюцияси бир овоздан қабул қилинади.

Шундан кейин, съезд жаҳон ёзувчиларига мурожаатнома қабул қилади. Сўнгра Грециядаги ва Вьетнамдаги воқеалар муносабати билан съезд баёнотлари қабул қилинади. Съезд қатнашчиларининг КПСС Марказий Комитетига мактуби ўқиб эшиттирилганда залда гулдурос, давомли қарсаклар янграйди.

Раислик қилувчи СССР ёзувчилари IV съездини ёпиқ деб эълон қилади.

КРЕМЛДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

СССР Ёзувчилар союзи правлениеси 27 майда Кремлдаги Съездлар саройида СССР ёзувчилари тўртинчи съезди ўз ишини тамомлаганлиги муносабати билан қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Совет адибларининг съезди ишида қатнашган чет мамлакатларнинг ёзувчилари ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

СССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ПЛЕНУМИ

Съезд сайлаган СССР Ёзувчилар союзи янги правлениесининг пленуми бўлди.

Пленумда правление секретариати сайланди. К. А. Федин, И. В. Абашидзе, Т. Абдумўминов, Н. П. Бажан, С. А. Баруздин, П. П. Боцу, П. У. Бровка, К. В. Воронков, А. Т. Гончар, Н. М. Грибачев, М. А. Дудин, М. А. Иброҳимов, Б. М. Кербобоев, В. М. Кожевников, А. Е. Корнейчук, Л. М. Леонов, В. К. Лукс, А. П. Лупан, Г. М. Марков, Э. Б. Межелайтис, С. В. Михалков, Г. М. Мусрепов, Л. М. Новиченко, В. М. Озеров, Б. Н. Полевой, Б. С. Рюриков, А. Д. Салинский, С. В. Сартаков, К. М. Симонов, И. Ю. Смуул, Л. С. Соболев, А. А. Сурков, М. Танк, А. Т. Твардовский, Н. С. Тихонов, Э. С. Топчян, М. Турсунзода, А. Б. Чаковский, А. Шарипов, М. А. Шолохов, А. И. Янсонс, К. Яшин правление секретариати составига кирди.

К. А. Федин СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари қилиб сайланди.

Кооператорлар рапорти

Ўзбекистон матлубот кооперациясининг ходимлари тухум харид қилиш йиллик планини муддатидан олдин — 25 майда, ўтган йилдагидан анча илгари бажардилар. 105 миллион донадан кўпроқ тухум харид қилинди.

Самарқанд, Андижон ва Хоразм область матлубот союзларининг ходимлари қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ана шу турини тайёрлашни айниқса яхши уюштирдилар.

Республика кооператорлари яна ўн миллион дона тухум харид қилиш юзасидан қўшимча мажбурият олдилар. (ЎзТАГ).

Бугун — Чегарачилар куни

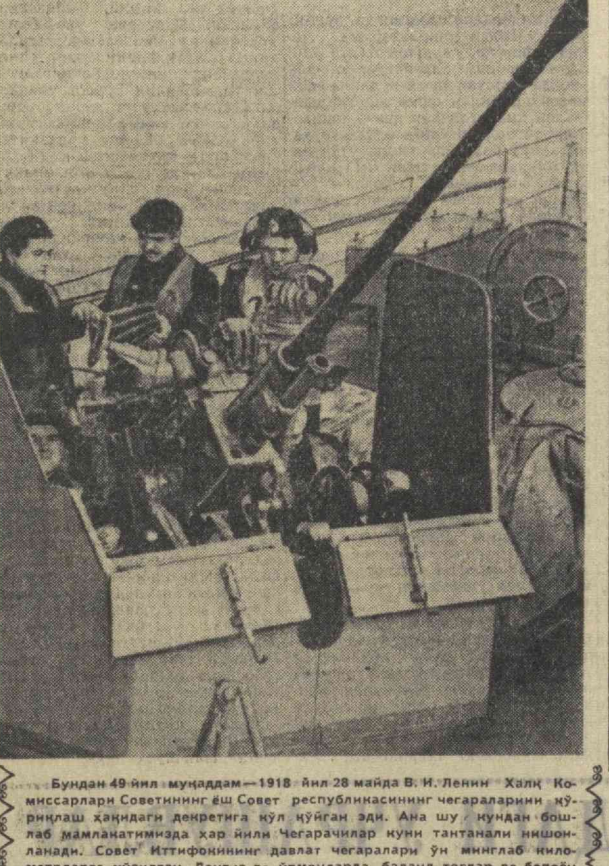

Бундан 49 йил муқаддам — 1918 йил 28 майда В. И. Ленин Халқ Комиссарлари Советининг ёш Совет республикасининг чегараларини қўриқлаш ҳақидаги декретига қўл қўйган эди. Ана шу кундан бошлаб мамлакатимизда ҳар йили Чегарачилар куни тантанали нишонланади. Совет Иттифоқининг давлат чегаралари ўн минглаб километрларга чўзилган. Денгиз ва ўрмонларда, баланд тоғлар ва бепоён чўлларда, тундрада — ҳамма ерда ҳаворанг фуражкали солдатлар социалистик давлатимизнинг муқаддас чегараларини ўз постида ҳушёр туриб қўриқлаётирлар. В. И. Ленин асос солган, партия тарбиялаб вояга етказган Ватанимиз соқчилари Совет давлатини мустаҳкамлаш йилларида, унинг чегараларининг хавфсизлиги учун курашнинг бутун оғирлигини енгиб, ўз бурчларини шараф билан бажардилар. Улуғ Ватан уруши йилларида душманга қарши мардларча курашдилар.

Чегарачиларнинг ҳозирги авлоди ўз оталарининг жанговар эстафеталарини муваффақиятли давом эттирмоқдалар. Чегарачиларнинг оғир, аммо шарафли ишига партия юксак баҳо бермоқда. Бу уларнинг хушёрлигини янада оширмоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг тинмай қилаётган ғамхўрлиги туфайли чегара қўшинлари ҳозирги замон техникаси ва қурол-яроғлари билан таъминланган. СССР чегараларини бутун халқ ҳимоя қилмоқда. Чегарага яқин областларнинг аҳолиси уларга катта ёрдам кўрсатмоқда. Совет Иттифоқи чегарачиларининг социалистик мамлакатлар чегарачилари билан жанговар ҳамкорлиги тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Ленин васиятларини амалга ошира бориб, шонли жанговар традицияларга содиқ бўлган совет чегарачилари халқимизнинг — коммунизм қурувчиларининг тинчлиги ва хавфсизлигини ҳимоя қилмоқдалар.

Шимоли-ғарбий чегара округининг денгизчилари Ватанимиз сув чегараларини қўриқлаш учун кечаю кундуз жанговар вахтада турадилар. Суратда: мичман В. Д. Медус бошчилигидаги аълочи артиллерия расчёти нишонни мўлжалга олишни машқ қилмоқда.

И. Баранов фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

СССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИНИНГ БАЙРОҒИДА — ЛЕНИН ОРДЕНИ

Съезднинг бешинчи иш куни СССР Ёзувчилари IV съездининг делегатлари ва меҳмонлари учун айниқса унутилмас ва тантанали бўлди.

26 май эрталабдан докладлар юзасидан музокаралар давом эттирилди. Бироз танаффусдан сўнг **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, В. В. Шчербицкий, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцов** ўртоқлар ҳукумат ложаларида пайдо бўлганларида, мажлис аҳли уларни қизғин кутиб олади.

Раислик қилувчи **В. Кожевников** СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорнийга сўз беради.

Ўртоқ Н. В. ПОДГОРНИЙ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Съездингиз ишлаб турган шонли кунларда СССР Ёзувчилар союзига Ватаннинг олий мукофоти — Ленин ордени топшириш менга зўр ҳузур бахш этмоқда. СССР Олий Совети Президиумининг 1967 йил 20 майдаги Фармонини ўқиб эшиттиришга ижозат бергайсиз.

«Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғояларини мужассамлаштирувчи совет адабиётини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва совет ёзувчиларининг коммунизм қурилишига ҳамда совет халқининг фашизм устидан қозонган ғалабасига қўшган ҳиссасини тақдирлаб, СССР Ёзувчилар союзи Ленин ордени билан мукофотлансин».

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан съезд делегатларини, барча совет ёзувчиларини ана шу юксак мукофот билан табриклашимга ва коммунизм учун курашда янгидан-янги ижодий муваффақиятлар тилашимга рухсат бергайсиз.

Мамлакат ёзувчилар ташкилотининг мукофотланганлиги социалистик реализм адабиётининг, барча совет ёзувчиларининг Ватанимиз олдидаги, халқ олдидаги улкан хизматлари эътироф қилинганлигининг тимсолидир.

Совет ҳокимияти йилларида адабиётимиз босиб ўтган йўлнинг улуғворлиги буюк байрам — Октябрнинг 50 йиллиги бўсағасида айниқса равшан кўриниб турибди. Ленинизм ғояларидан баҳраманд бўлган, революциянинг дастлабки кунлариданоқ пролетариат тақдири билан, миллион-миллион меҳнаткашларнинг тақдири билан чамбарчас боғланган совет адабиёти социалистик Ватанимиз билан бирга ўсиб улғайди, мустаҳкамланди ва чиниқди.

Совет ҳокимияти туғилган ва қарор топган кунларни бир эсга олайлик, ўртоқлар. Ағдариб ташланган ва жаҳон империализмидан мадад олиб турган синфларнинг жон-жаҳди билан кўрсатган қаршилиги Совет ҳокимияти бошига тушган биринчи оғир синов бўлди. Лениннинг сулҳ тўғрисидаги декретидан ўз тарихини бошлаган ёш Совет давлати қўлга қурол олиб, Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилишга мажбур бўлди.

Революция ва гражданлар уруши алангасида бунёдга келган совет адабиёти ўзининг биринчи қадамлариданоқ шу курашнинг актив иштирокчиси бўлиб қолди. Совет адабиёти революцион воқеаларнинг темир оқимида янги инсоннинг хислатларини пайқаб олди ва бадиий тасвирга туширди, курашчиларнинг ўз аҳамиятини неча ўн йиллардан бери сақлаб келаётган халққа хизмат қилишдек олий ибратли образлар яратиб берди.

Бизнинг тинч қурилиш давримга ўтишимиз ҳам қандай қийин шароитларда амалга оширилганлигини ўзингиз биласиз. Синфий душманнинг қутуриб кўрсатган қаршилиги, саноат ва транспортдаги, қишлоқ хўжалигидаги вайронгарчилик, очарчилик ва юқумли касалликларнинг тарқалганлиги — ёш Совет республикаси шу қийинчиликларнинг ҳаммасига бардош бера олди. Бизнинг улуғ мақсад йўлидаги ҳаракатимизни ҳеч ким тўхтата олмади.

Совет халқининг қаҳрамонона жасоратлари, Магнитка ва ДнепроГЭС, Харьков трактор заводи ва Турксиб йўли, Метрострой ва Ростсельмаш, қишлоқдаги революцион ўзгаришлар мамлакатимиз тарихигагина эмас, совет адабиёти тарихига ҳам, кўпгина сўз усталарининг шахсий ва ижодий таржимаи ҳолига ҳам узвий равишда кириб қолди.

Экономика, маданият, турмушдаги, одамлар онгидаги тарихий ўзгаришлар, меҳнат шижоати ва қаҳрамонлиги муҳити, ударниклар ва стахоновчиларнинг ажойиб ишлари, Совет Иттифоқи дастлабки қаҳрамонларининг жасорати — мана шуларнинг ҳаммаси социализм қуришни кенг авж олдириш даври адабиёти учун ҳаётий материал бўлиб хизмат қилди. Ўша йилларда совет ёзувчилари яратган кўпгина ажойиб асарлар ҳақли равишда бизнинг классикамиз бўлиб қолди.

Улуғ Ватан уруши йилларида социалистик жамият энг оғир синовлардан шараф билан ўтди. Совет халқи фашист галаларни тор-мор қилиб, социализм ғалабаларини сақлаб қолди, жаҳонни ажал келтирувчи вабодан қутқарди.

Совет адабиёти ғалабамизга катта ҳисса қўшганлиги тўғрисида фахрланиб гапиришимиз мумкин, ўртоқлар. Ёзувчиларнинг оташин ватанпарварлик сўзи душманга қарши курашда совет кишиларининг кучига куч қўшиб, уларнинг ишимиз ҳақлигига ишончини мустаҳкамлади, шижоат кўрсатишга сафарбар қилиб турди. Бизнинг кўп ёзувчиларимиз, жумладан, шу залда ўтирган ёзувчилар ҳам солдат шинелида урушнинг машаққатли йўлидан ўтдилар.

Совет адабиётининг Ватан урушидаги улуғ жасорати ҳаммани қойил қилди ва юксак баҳоланди. Адиблардан уч мингга яқин киши жанговар орден ва медаллар билан мукофотланди, уларнинг баъзилари Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди. Ўз жонини Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги учун қурбон қилган уч юз ёзувчининг номини халқ муқаддас билиб эслайди.

Урушдан кейинги йилларда ёзувчиларимиз ўзларининг энг яхши асарларида халқнинг фан, техника, маданият чўққиларига қийналиб бўлса ҳам муттасил чиқиб олганлигини, коммунизм бинокорларининг қаҳрамонона меҳнат шуҳратини ёрқин ифодалаб бердилар. Коммунистик қурилиш практикаси билан, замон билан узвий алоқада бўлиш совет санъаткори учун ҳамиша янги темалар, ғоялар, характерларнинг битмас-туганмас манбаи бўлиб, унинг ижодий илҳом манбаи бўлиб келди ва ҳозир ҳам шундай. Турмуш ҳақиқатига, коммунистик партиявийлик ва халқчилликнинг мустаҳкам принципларига содиқликлари туфайли ёзувчиларимиз совет халқи турмуши ярим асрлик тарихининг ёрқин бадиий йилномасини ярата олдилар, унинг улуғ тарихий жасоратини абадийлаштира олдилар.

Азиз ўртоқлар! Социализмнинг жамият моддий ва маданий турмушининг ҳамма соҳаларидаги муваффақиятлари жуда катта. Лекин янги одамнинг камол топганлигини биз батамом ҳақли равишда ўзимизнинг энг асосий ғалабамиз деб ҳисоблай оламиз. Ана шу улуғвор ва мураккаб масалани ҳал этишга — маънавий бой, ғоявий эътиқодли, интеллектуал ва эмоционал жиҳатдан етилган шахсни тарбиялашга совет адабиёти қўшган ҳиссани баҳолаш чиндан ҳам қийин.

Ҳозирги дунёда одамларнинг ақли ва қалби учун шиддатли жанг бормоқда. Социализм реал бир нарса бўлиб, миллион-миллион кишилар учун жозиба кучи бўлиб қолганлигини; уни писанд қилмаслик, унинг устидан ҳарбий йўл билан ғалаба қозонишга умид боғлаш мумкин эмаслигини бизнинг ғоявий душманларимиз тушуниб турибдилар. Шу сабабли, улар энг охирги воситага ёпишмоқдалар — совет кишиларини ғоявий ва ахлоқий жиҳатдан қуролсизлантиришга, социализм ғояларини халқаро майдонда обрўсизлантиришга, унинг тарқалиши, тобора ўсиб бораётган обрўсини бир амаллаб чеклаб қўйишга тиришмоқдалар.

Икки социал системанинг, икки идеологиянинг ўткир ва муросасиз тўқнашувида совет адабиёти буюк роль ўйнамоқда. Совет адабиёти бутун ер юзи меҳнаткашларига ленинча ҳақиқат сўзларини, революция, пролетар интернационализми, тараққиёт, чинакам инсонийлик ғояларини етказмоқда. Бу нарса унинг юксак тарихий бурчи бўлиб, адабиётимиз шу бурчни шараф билан бажармоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг СССР ёзувчилари тўртинчи съездига йўллаган табрикномасида совет адабиётини ривожлантиришда, ижодкор интеллигенциямизнинг жанговар отряди бўлмиш барча ёзувчиларни жипслаштиришда ёзувчилар союзининг ролига юксак баҳо берилган. Союзнинг фаолияти социалистик воқелик шароитида санъаткорнинг янги типини — актив жамоат арбобини, гражданни, жангчини тарбиялаб вояга етказишга кўп жиҳатдан кўмаклашди.

Мамлакатимиздаги барча қардош халқлар адабиётини бунёд этиш ва равнақ топтиришда Ёзувчилар союзининг роли катта бўлдики, съезд делегатлари мана шу минбардан туриб бу ҳақда кўп ва муфассал гапириб ўтдилар. Социалистик тузум, ленинча миллий сиёсатнинг муваффақиятлари миллий адабиётларни — узоқ традициялар ва кўп асрли тарихга эга бўлган адабиётларни ҳам, шунингдек Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин дунёга келган адабиётларни ҳам муваффақиятли ривожлантиришни таъминлади.

Совет Иттифоқи барча халқларининг ёзувчилари ҳозир муштарак мақсадлар ва идеалларга ихлос қўйиб, бир сафда бормоқдалар. Ягона ва ранг-баранг совет адабиёти совет халқлари маданиятининг қардошлиги ва бир-бирини бойитиб бораётганлигини яққол мужассамлаштириб турибди.

Азиз ўртоқлар! Совет адабиёти ҳамма отрядлари ва ҳамма авлодларининг вакиллари шу залда ўтирипибди. Бу ерда совет адабиётининг ярим асрлик тарихи гавдалангандек бўлиб турибди.

Делегатлар орасида социалистик реализм адабиётининг сарчашмаларида турган мўйсафид ветеранлар бор. Бугун биз чуқур ҳурмат ва миннатдорчилик сўзларини аввало шуларга айтамиз, уларга сидқидилдан сиҳат-саломатлик, руҳий бардамлик, жўшқин ижодий умрзоқлик тилаймиз.

Ветеранларнинг ёнида кекса авлод ёзувчилари, шонли беш йилликлар даврида, қаттиқ ҳарбий синов дамларида ва урушдан кейинги даврда адабиётга қадам қўйган ёзувчилар ўтиришибди. Улар ижодий кучга тўла, талантлари барқ уриб яшнаб турибди, биз аминмизки, улар кўпгина янги ажойиб асарлар ёзиб, бизни қувонтирадилар.

Съезд делегатлари орасида ёш ёзувчилар ҳам бор. Бизда талантли адабий ўринбосарлар ўсиб, ўз устозлари ва катта ёшдаги ўртоқларининг энг яхши традицияларини муваффақиятли давом эттираётганликлари қувончли бир ҳолдир.

Мамлакат ёзувчилар ташкилоти бундан буён ҳам партиявийлик ва халқчиллик учун, совет адабиёти ғоявий негизларининг мустаҳкамлиги учун, унинг янги бадиий ютуқлари учун курашчиларнинг ижодий союзи бўлиб иш кўра беради, деб умид қилиш учун ҳамма асослар бор

Азиз ўртоқлар! СССР Ёзувчилар союзига Ленин орденини топширар эканман, мамлакатимизнинг барча ёзувчиларини юксак мукофот билан сидқидилдан яна бир бор муборакбод қилиб, ижодий меҳнатда муваффақиятлар тилашга ва совет ёзувчилари бундан буён ҳам ўзларининг бутун талантини, ўз қалбларининг бутун ҳароратини жонажон халққа, коммунизмнинг буюк ишига сарфлай берадилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз.

* * *

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари К. Федин бошчилигидаги делегация байроқ кўтариб съезд минбари томон келади. Делегация составида А. Корнейчук, М. Турсунзода, П. Бровка, Н. Тихонов, Л. Леонов, Л. Соболев, Б. Кербобоев, А. Лупан, И. Абашидзелар бор эди.

Н. В. Подгорний совет адиблари байроғига Ленин орденини тақиб қўяди. Залда ўтирганлар юксак мукофот учун гулдурос қарсаклар чалиб миннатдорчиликларини изҳор қиладилар. Улар бу юксак мукофотни мамлакатимиз кўп миллатли адиблари отряди ижодиётига ва СССР Ёзувчилар союзи фаолиятига берилган баҳо деб тушунадилар.

К. Федин сўзлаган нутқида шу залда тўпланганларнинг, совет мамлакати ҳар бир адибининг қалбини тўлдириб турган ҳисларни ифода этади.

СССР Ёзувчилар союзига Совет давлатининг олий ордени топширилган бу тантанавор кун, дейди К. Федин, бизнинг — кўп миллатли, кўп овозли қалам заҳматкашларининг ёдида ҳамиша қолажак.

Совет ёзувчисига куч-қудрат ва илҳом бағишлаётган Қизил байроқни бугун ўлмас Лениннинг гўзал рамзи мунаввар қилди.

Ленин образи илгаридек бутун революцион тарих давомида бўлганидек, ҳозир ҳам халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик байроғи, меҳнат байроғи остига чорлаб турибди. Совет адабиёти Ленин даъватига амал қилиб, ёзувчиларнинг асарларида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғояларини мужассамлантиради. Бу адабиёт коммунизм қурилишида қатнашмоқда. Бу адабиёт совет халқларининг меҳнатида янада самарали қатнашишга интилади. Бинобарин, шу халқларни ҳимоя қилиш учун куч-қувват сарфлаш лозим бўлиб қолса, фашизм устидан ғалаба қозониш дамларида бўлгани каби куч-қувватни аямаслигини совет адабиёти эсидан чиқармайди.

СССР ёзувчиларининг IV съезди СССР Ёзувчилар союзининг совет адабиётимизни ривожлантиришдаги хизматларига юксак баҳо берганликлари учун, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматига самимий миннатдорчилик билдиради!

... Залда гулдурос қарсаклар кўтарилади. Совет мамлакати Ёзувчилар союзининг байроғида порлаган Ленин ордени тантанага баайни ёрқин нур бахш этади.

(ТАСС).

СССР ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИДА

ҲАМКОРЛИК — ШИОРИМИЗ

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитетининг раиси С. О. АЗИМОВ нутқи

Азиз ҳамкасбларимиз! Съездимизнинг ҳурматли меҳмонлари! Ўртоқлар! Кўҳна ер курраси неча-неча миллиард йиллардан бери ўз атрофида айланмоқда. Аммо, у биз кўп миллатли улуғ Ватанимизда Коммунистлар партиясининг доно раҳбарлигида вужудга келтирган кишиларнинг бундай иттифоқи ва бундай қардошлигини ҳеч қачон кўрган эмас. Шунингдек инсоният ҳам ўзининг бой ва кўп қиррали маънавий тарихида ленинча ғоявийлик ва бадиийликни бирга қўшиб олиб бораётган кўп миллатли совет адабиёти каби турли халқлар адабиётларининг бундай қардошлиги ва бундай ҳамкорлигини ҳеч қачон кўрган эмас.

Ана шу улуғ инсоний адабиётнинг тарихини ва янги-янги уфқларини бугун биз, Бутуниттифоқ съездимиз давом этаётган кунларда, улуғ сана — Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги арафасида айниқса равшан кўриб турибмиз.

Дарҳақиқат, биз қардош халқларнинг буюк иттифоқини вужудга келтирдик, биз кўп миллатли ягона совет адабиётини яратдик. Шунинг учун ҳам озодлик тантанаси йўлида, инсон қадр-қимматининг тантанаси йўлида жаҳон ёзувчиларининг ижодий ишларини бирлаштириш тўғрисида ва, жумладан, Осиё ҳамда Африка мамлакатлари ёзувчиларининг куч-ғайратларини бирлаштириш тўғрисида гап борганида бошқа қитъалардаги ёзувчиларнинг ҳис-туйғулари ва интилишлари бизга айниқса тушунарлидир. Шу муносабат билан мен Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитетининг фаолиятига қисқача тўхталиб ўтмоқчиман. Бу комитетнинг ҳозирги вазиятдаги ишлари мислсиз катта аҳамият касб қилмоқда.

Америкалик янги мустамлакачилар бошчилигидаги халқаро империализм жаҳондаги прогрессив кучларга қарши қутуриб қилаётган ҳужумини кун сайин зўр бериб кенгайтирмоқда. Идеология соҳасидаги диверсия, пора бериб сотиб олиш ва дўқ қилиш, фитналар ҳамда тўнтаришлар уюштириш ошкора агрессия билан бирга қўшиб олиб борилмоқда.

Қаҳрамон Вьетнам тупроғида бир неча йиллардан буён қонли уруш давом этмоқда. Бу уруш минг-минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритиб, қўшни мамлакатлар территорияларига ёйилиш хавфини туғдирмоқда. Грециядаги фашист тўнтариши натижасида қадимий Элладанинг энг яхши фарзандлари зиндонларга ташланди. Сурия чегарасида ҳарбий иғвогарлик уюштирилди ҳамда Уммон ва Адан ватанпарварларидан ваҳшиёна ўч олинмоқда. Жанубий Африка Республикасида ва Ғарби-Жанубий Африкада, Ангола ва Зимбабведа, Мазомбик ва «португал Гвинея»да ирқчилик ҳамда ваҳшиёна ирқий камситишнинг заҳарли уруғлари беҳад кўп тўкилган қон билан униб чиқмоқда. Латин Америкасида ўтакетган тескаричиларнинг тўхтовсиз давом этаётган исёнлари ва Ғарбий Германияда янгидан вужудга келаётган фашизм — айни бир халқанинг бўғинларидир.

Империализм сиёсий мустақилликка эришган, ривожланиб бораётган ёш мамлакатларда халқларнинг онгига ҳужум қилмоқда, — зиёлиларни сотиб олиш, кишиларнинг онгини заҳарлаш ва ёшларни айнитиб бузиш йўлида бирор нарсадан ҳам тап тортаётгани йўқ.

Инсониятнинг прогрессив кучлари кишилик жамиятининг келажаги учун курашда империализмнинг разил кучларига қарши турибдилар. Ёзувчилар эса ана шу курашчиларнинг биринчи сафларида бормоқдалар. Учинчи йўл йўқ — қандайдир «алоҳида» йўл тўғрисида ёки қандайдир «ўз» методлари тўғрисида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас. Санъаткорнинг қалами ё ёвуз кучларга хизмат қилиши мумкин ёки анқ шу ёвузликка қарши кураш олиб бориши мумкин.

Африка — Осиё ёзувчилар ҳаракати мустақиллик йўлида, халқларнинг бахти ва тараққиёти йўлида кураш олиб бориш мақсадида вужудга келди. Бу ҳаракат 1958 йил октябрь ойида ташкилий жиҳатдан расмийлаштирилди. Республикамнинг пойтахти — Тошкент шаҳри бу ҳаракатнинг бешиги бўлиб қолди.

Тошкентда ўтказилган биринчи конференцияга Осиё ва Африкадаги 37 мамлакатнинг вакиллари, Европа ва Америкадаги кўп мамлакатлардан меҳмонлар келишди. Конференция минбаридан туриб сўзланган нутқларнинг ҳаммасида турли тилларда бир хил сўзлар — тинчлик, дўстлик, қардошлик, бирдамлик сўзлари, империализмга, янги ва эски мустамлакачиликка қарши курашда ер юзидаги барча прогрессив ёзувчиларнинг бирлашган фронтини уюштириш ҳақидаги сўзлар жаранглаб эшитилди.

Ўз меҳнати билан инсониятнинг тараққий этиб боришига ёрдам бериш Африка ва Осиё ёзувчиларининг бурчи эканлиги тўғрисида кўп гапирилди. Шу муносабат билан Африка — Осиё халқлари маданиятларининг бошқа халқлар билан ўзаро муносабатлари тўғрисидагина эмас, балки бутун инсониятнинг миллий ва интернационал мақсадлари, ягона мақсад ва интилишлари тўғрисида ҳам гапирилди.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг биринчи конференцияси тўла якдиллик, дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтдики, натижада бутун жаҳонда «Тошкент руҳи» — дўстлик ва яхши ҳамкорлик руҳи деган янги сўз пайдо бўлди.

Конференция ёзувчиларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб бориш мақсадида доимий органни тузишга қарор қилди. Бу орган «Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг доимий бюроси» деб аталди.

Тошкент конференциясидан кейин тез орада Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитети ташкил этилди. Тошкент конференциясидан кейин совет ёзувчилари Африка — Осиё адабиётларини таржима қилиш ва ўрганиш, ўзаро шахсий дўстона алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш соҳасида катта ишларни қила бошладилар, ижодий мунозаралар, семинарлар, симпозиумлар ўтказиш одат тусига кирди. Биз Коломбодаги доимий бюронинг ишига катта эътибор бердик, бу бюронинг мажлисларида қатнашиб, Африка — Осиё ёзувчиларининг Қоҳирада ўтказиладиган иккинчи конференциясига зўр ғайрат билан тайёргарлик кўрдик.

Қоҳира конференцияси 1962 йилнинг февраль ойида бўлиб ўтди. Бу конференцияда Осиё ва Африкадаги 43 мамлакатнинг ёзувчилари, шунингдек Европа ва Америка мамлакатларидан келган меҳмонлар ҳозир бўлдилар. Умуман олганда, конференция муваффақиятли ўтди, аммо конференцияга тайёргарлик кўриш давомида ва конференциянинг иш даврида баъзи келишмовчиликлар рўй берди. Дастлабки келишмовчиликлар шундай масалалар устида рўй бердики, бу масалаларни ҳал этиш учун ҳеч қандай баҳс-мунозарага эҳтиёж йўқ эди. «Баҳсли» деб аталган масалаларнинг ҳаммасини Хитойнинг сафбузар вакиллари кўтариб чиқдилар. Улар ўша вақтдаёқ бу ҳаракатни мунозара клубига айлантириб, унда советларга қарши разил уйдирмалар тўқиш учун, социалистик мамлакатларга туҳмат қилиш учун унинг минбаридан фойдаланишга қарор қилган эдилар.

Шундай қилиб, Қоҳира конференцияси давомида, шундан кейин эса, ижроия комитетнинг Жакартада ўтказилган мажлисида (1963 йил) адабий ҳаракатда Африка — Осиё ҳаракатини шўринг қурғур назариётчи Мао Цзэ-дун тўдасининг халққа қарши ҳамда сохта революцион шовқин-суронлар билан ниқобланган тегемончилик ва тор миллатчилик мақсадларига бўйсундиришга олиб борадиган тенденциялар пайдо бўлганлиги аён бўлиб қолган эди.

Хитойлик бузғунчиларнинг ҳаракатларига батафсил тўхталиб ўтмоқчи эмасман, чунки бу нарса ҳаммага яхши маълум. Аммо, Африка — Осиё ёзувчилари ҳаракатидаги аҳвол кун сайин ёмонлашиб, мушкуллашиб борди ва Африка — Осиё ёзувчиларининг олижаноб ҳаракати Осиё ва Африка халқларининг тақдиридан тамомила узоқда турган кишиларнинг шуҳратпарастлик ниятларига тобора қарам қилиб қўйилди.

Шу сабабли, ўтган йилнинг июнь ойида Қоҳирада Осиё ва Африка ёзувчилари доимий бюросининг фавқулодда мажлиси чақирилди. Унинг ишида Бирлашган Араб Республикаси, Совет Иттифоқи, Ҳиндистон, Цейлон, Судан ва Камерун ёзувчиларининг вакиллари қатнашдилар.

Ана шу кенгашда қабул қилинган резолюцияда бундай дейилган эди: «Қоҳира конференцияси илгари сурган мақсад ва вазифаларга мувофиқ, Африка — Осиё адабий ҳаракатини кучайтириш ғоят зарур бўлиб қолдики, буни назарписанд қилмаслик асло мумкин эмас. Шу сабабли, биз коллектив жавобгарлик принципларига амал қилиб ва юқорида айтилган фактларни эътиборга олиб, доимий бюронинг иш жойини Коломбодан вақтинча Қоҳирага кўчириш ва ижроия комитетнинг яқин орада ўтказиладиган мажлиси чақирилганига қадар бош секретарь вазифасини ўз зиммасига олишни Бирлашган Араб Республикасининг миллий комитетидан илтимос қилишга қарор бердик».

Бюронинг Қоҳирада ўтказилган мажлиси ўзининг махсус резолюциясида АҚШ агрессиясига қарши мард Вьетнам халқи олиб бораётган курашни қўллаб-қувватлаш юзасидан Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитетининг кенгайтирилган мажлисини Бокуда ўтказиш ҳақидаги қарор тўғрисида совет делегациясининг ахборотини маълумотга олди.

Бокуда ўтказилган кенгайтирилган мажлис унда муҳим ҳужжатлар, чунончи, «Вьетнамдаги жиноий уруш масаласи юзасидан Совет комитетининг баёноти» ва «Биргалашиб ҳаракат қилиш масаласи юзасидан Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчиларига мурожаат» қабул қилинганлиги учунгина эмас, балки Африка — Осиё ёзувчилар ҳаракати ижроия комитетининг Бокуга келган кўпчилик аъзолари ўз мажлисида Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг учинчи конференциясини қачон ва қаерда ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилганликлари учун ҳам жиддий аҳамиятга эгадир.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Байрутдаги учинчи конференциясини чақириш олдидан узоқ вақт катта тайёргарлик кўрилди. СССР Ёзувчилар союзи бу тайёргарликда актив қатнашди.

Ливаннинг пойтахти Байрутда ўтказилган конференция 1967 йил 25 мартдан 30 мартгача давом этди. Конференциянинг ишида жаҳондаги 50 дан ортиқ мамлакат ёзувчилари иштирок қилдилар. Конференция жуда яхши ишчанлик вазиятида Вьетнам ва ёзувчи, миллий озодлик кураши проблемаларини ёритишда адабиётнинг роли тўғрисидаги, империализмнинг миллий маданиятга кўрсатадиган таъсирига қарши кураш ҳақидаги ва Африка — Осиё адабий ҳаракатини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилди ва тегишли ҳужжатларни қабул қилди.

Совет ёзувчиларидан М. Турсунзода, Б. Рюриков, Ч. Айтматов, Р. Гамзатов, А. Софронов, М. Ибрагимов, В. Мачаварнани, Г. Мусрепов, Э. Топчян, Е. Евтушенко, К. Чугунов ва бошқаларнинг қилган катта ишлари Байрут конференциясининг муваффақиятли ишлашига кўп жиҳатдан ёрдам берди.

Конференция очиқдан-очиқ антиимпериалистик йўлни тутди ва Африка — Осиё адабий ҳаракатини ривожлантиришда, турли қитъалардаги ёзувчилар ўртасида ижодий алоқаларни мустаҳкамлашда янги давр очди. Демократик матбуот ҳам, капиталистик матбуот ҳам конференцияга катта эътибор берди. Бу конференция дўстларимизни астойдил хурсанд қилган бўлса, империалистларни жиддий ташвишга солиб қўйди. АҚШ марказий разведка бошқармаси Байрут конференциясининг ишига халақит беришга интилиб, Африка ва Осиё мамлакатларидаги реакцион кучларнинг ҳаракатлари учун пул ажратганлиги тасодифий эмас.

Конференциядан қарийб икки ой ўтганидан кейин ҳозир реакцион матбуот конференцияга ва унинг қарорларига қарши қаҳр-ғазаб билан хуружини давом эттирмоқда. Зўр таассуф билан шуни айтамизки, бу йил Осиё ва Африка ёзувчиларининг «қонуний» конференциясини чақириш ниятида эканликларини билдирган хитойлик бузғунчилар халқаро реакция тегирмонига сув қуймоқдалар. Уларнинг тор миллатчилик интилишларини қўллаб-қувватлаш учун курашаётган, Осиё ва Африка халқларига муқаддас бўлган ҳамма нарсани қурбон қилишга тайёр турган кишиларгина шундай ҳаракат қила оладилар. Ниҳоят шундай бир оддий ҳақиқатни тушуниб олиш керакки, ҳозирги тарихий босқичда Африка — Осиё ёзувчилар ҳаракатини икки қисмга бўлиб юбориш йўлидаги ҳар қандай интилиш, Байрут конференциясининг қарорларига путур етказиш йўлидаги ҳар қандай уринишлар халқаро империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка жуда яхши хизмат қилади.

Байрут конференцияси қарорларининг бажарилишига эришиш, Осиё ва Африка халқларининг манфаатларига қарши ҳаракат қилаётган кучларни мавжуд ҳамма воситалар ёрдамида яккалаб қўйиш — бизнинг муштарак ва энг муҳим вазифамиздир. Қардошларимиз — Байрут конференциясини қўллаб-қувватлаган Африка — Осиё ёзувчилари конференциянинг қарорларини бажармоқ учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрадилар, деб ишонамиз.

Эришилган муваффақиятни кўпайтириш ва прогрессив адибларни тобора жипслаштириш ҳамда конференциянинг амалий қарорларини бажариш ва бошқа ташкилий тадбирларни амалга оширишда ҳар томонлама ёрдам бериш мақсадида биз, совет ёзувчилари ҳам жуда кўп иш қилишимиз керак. Афсуски, шундай ярамас бир практика пайдо бўлиб қолди. Биз конференция арафасида тайёргарлик масалалари билан зўр бериб шуғуллана бошлаймиз, аммо конференциядан кейин ҳали ишлаш учун етарли даражада кўп вақт бор, деб ҳисоблаб, ишга эътибор бермай қўямиз. Бу эса конференциянинг қарорларини амалга ошириш соҳасида яхши ўйлаб систематик суратда иш олиб боришга жиддий халақит берадиган ғовдир. Ҳозир Африка — Осиё ёзувчиларининг асарларини босиб чиқарадиган махсус нашриётни ташкил этиш масаласини тез ҳал этиш жуда зарур бўлиб қолди. Вақтли орган — Африка — Осиё ёзувчилар уюшмасининг журналини нашр этиш масаласини пайсалга солмай, тезроқ ҳал этиш керак.

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг раҳбарлари шу съезддан кейин ана шу жуда муҳим масала билан кун сайин ва жиддий шуғулланажагига ишонгимиз келади.

Азиз дўстлар! Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитети ўз фаолиятининг биринчи кунлариданоқ интернационализм принципларига доим содиқ бўлиб келди, Тошкент ва Қоҳира конференцияларининг қарорларига қаттиқ амал қилиб келди. Байрут конференциясининг қарорларига нисбатан ҳам шундай бўлади.

Комитет ўз мажлисларини мунтазам ўтказиб турди, Осиё ва Африка мамлакатларидаги ёзувчилар ташкилотлари билан доим алоқа боғлаб турди. Тошкент конференциясидан кейин Москва, Ленинград ва қардош республикаларнинг китоб нашриётлари Африка — Осиёдаги 40 дан ортиқ мамлакат ёзувчиларининг китобларини СССР халқларининг 54 тилида 100 миллион нусхадан ортиқ нашр этди. Шу давр ичида газеталаримиз ва журналларимизнинг саҳифаларида Осиё ва Африка мамлакатларидаги 900 дан ортиқ ёзувчининг асарлари босиб чиқарилди. Бу — кўп вақт, кўп куч ва маблағ талаб этган анча катта иш бўлди.

Лекин керакли ишларнинг ҳаммасини қилдикми ва бу ишлар етарликми? Албатта, йўқ. Қилинган иш катта юмушнинг яхши муқаддимаси, холос. Пировардида эришилган натижа эса, жуда катта аҳамиятга эга бўлади. Республикалардаги ёзувчилар союзлари, РСФСР Ёзувчилар союзининг ҳамма бўлимлари Африка — Осиё мамлакатлари ёзувчиларининг асарларини нашр этишда актив қатнашишлари, барча журналлар — марказий журналлар, республика, область журналлари бу масалага янада кўпроқ эътибор беришлари зарур. Империалистларнинг ва ёзувчилар ҳаракатидаги хитойлик бузғунчиларнинг Осиё ва Африка мамлакатларида олиб бораётган антисовет пропагандасига биз адабиёт ва ҳаёт тўғрисидаги, инсон эркинлиги ва бахти, ер юзида тинчлик ўрнатиш учун Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчилари билан, бутун дунё ёзувчилари билан жипслашиш йўлидаги чин интилишларимиз ҳақидаги улкан ҳақиқатимизни — шу ҳақдаги пропагандамизни қарши қўймоғимиз керак.

Хуллас, ҳозирги пайтда Африка — Осиёдаги ёзувчилар ҳаракати тўғри йўлдан бормоқда ва ана шу ҳаракатнинг бундан кейинги тақдири СССР Ёзувчилар союзи ва барча совет ёзувчиларининг бу масалалар билан қандай шуғулланишларига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Бу соҳада жуда кўп иш қилиш мумкин.

Бутуниттифоқ съездимиз Африка — Осиё ёзувчилар ҳаракатини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш билан боғлиқ бўлган буюк вазифаларни амалга оширишнинг яхши гарови бўлади.

ЗАМОНАВИЙЛИК УЧУН

КОМИЛ ЯШИН НУТҚИ

Қадрли ўртоқлар! Мамлакатимиздаги ва унинг ташқарисидаги кўп миллионлаб китобхонлар бизнинг тарихий адабий анжуманимиз ишини зўр қизиқиш ва ҳаяжон билан кузатиб турибдилар. Бу тасодифий бир ҳол эмас, чунки совет адабиёти чинакам гуманизм ва адолат, озодлик, халқлар бахт-саодати юксак идеалларини қарор топтирувчи адабиёт бўлиб, планетамиздаги яхши ниятли ва соф виждонли ҳамма кишиларнинг меҳр-муҳаббатига аллақачонлар сазовор бўлган.

Жонажон Коммунистик партиямиз кўп миллатли совет адабиётини гуркиратиб ривожлантириш учун зарур шарт-шароитларнинг ҳаммасини яратиб берди.

«Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, — деди Леонид Ильич Брежнев Марказий Комитетнинг КПСС XXIII съездига ҳисобот докладида, — адабиёт ва санъатни ривожлантириш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келди ва бундан буён ҳам ғамхўрлик қила беради. Партия ижодий ташкилотлар ва муассасаларга бутун чоралар билан мадад ва ёрдам бериб, уларнинг фаолиятини йўллаб келди ва бундан буён ҳам йўллай беради».

Биз, ўртоқлар, жонажон партиянинг ана шу ғамхўрлигини, ана шу мадад ва ёрдамини доимо сезиб турибмиз. Ижодий ташкилотимиз ва бутун совет адабиёти Ленин ордени билан мукофотланганлиги бунинг ёрқин исботи бўлиб, биз, ёзувчилар бунинг учун шонли Коммунистик партиямизга, жонажон Совет ҳукуматимизга чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирамиз! Халқимиз ижодий бунёдкорлик турмуши юксак парвоз қилаётганлиги адабиёт билан санъатнинг барқ уриб ривож топиши учун ҳамиша шарт-шароит яратиб келди ва яратиб бермоқда. Турмушдаги улуғ зафарлар санъатда улуғ образларни бунёд этади. Улуғ совет адабиётининг таркибий қисми бўлган ўзбек адабиётининг ярим асрлик тарихи ана шундан далолат бериб турибди.

Ҳаётбахш социалистик реализм методи совет ёзувчиларига, жумладан, ўзбек ёзувчиларига, хусусан Ҳамза билан Айнийга революциядан кейинги дастлабки қадамлардан бошлабоқ минг йиллик маданий меросга нисбатан тўғри позицияда туриш, халқ ижодиётининг энг яхши традицияларини ривожлантириш имконини берди.

Ўзбек совет адабиёти халқ билан узвий боғланган. Халқ тарихининг ҳар бир даври, партия халқ олдига қўйган ва қўяётган ҳар бир катта вазифа адабиётимизда ҳамиша ўз ифодасини топиб келди ва бундан кейин ҳам ўз ифодасини топа беради. Адабиётимизнинг бу алоқаси сўнгги йилларда айниқса мустаҳкамланди ва ғоят самарали бўлиб қолди.

Ёзувчиларимиз коммунистик қурилиш соҳасида Ўзбекистонда эришилган улкан муваффақиятларни илҳом билан мадҳ этиб, халқни руҳлантириб, бир талай ажойиб асарлар яратдилар.

Ойбек «Улуғ йўл» романини, Абдулла Қаҳҳор «Ўтмишдан эртаклар» қиссасини ёзди. «Ўтмишдан эртаклар» қиссаси Ҳамза номидаги республика мукофотига сазовор бўлди.

М. Исмоилий, М. Шевердин, Александр Удалов ўз романларини Улуғ Октябрь революциясининг Ўзбекистондаги воқеаларига бағишладилар. Бу асарларнинг саҳифаларида ўзининг руҳий гўзаллиги, маънавий кучи ва мардлиги билан кишини мафтун этувчи революцион халқ образи чизиб берилган. Шароф Рашидов, Асқад Мухтор, Иброҳим Раҳим, Ҳамид Ғулом, Саид Аҳмад, Пиримқул Қодиров, Одил Ёқубов, Назир Сафаров, Раҳмат Файзий, Ҳаким Назир ва бошқа ёзувчиларнинг асарларида Ўзбекистон ишчилар синфининг вужудга келиш темаси, ажойиб одамларимизнинг фидокорона меҳнати, олижаноб фазилатлари акс эттирилган.

Ойбекнинг «Қуёш қораймас», Ш. Рашидовнинг «Қудратли тўлқин», Шуҳратнинг «Шинелли йиллар», А. Мухторнинг «Давр менинг тақдиримда», Ҳ. Ғуломнинг «Тошкентликлар» деган романларида совет жангчиларининг қаҳрамонлиги, халқларимиз дўстлигининг қудратли кучи, уларнинг фронт орқасидаги садоқатли меҳнати тасвирлаб берилган.

Ўзбек совет адабиётида замонавийлик асосий ўринни олиб турибди. Шу билан бирга, ёзувчиларимиз халқимиз ўтмишидаги ранг-баранг ва фожиали саҳифаларни тасвирловчи бир қанча асарлар ҳам яратишди. Бу ўринда, аввало, «Самарқанд осмонида юлдузлар» трилогиясини тугаллаётган Сергей Бородиннинг «Ғолибларнинг қайтиши» романини, шунингдек Собир Абдулланинг демократ шоир Муқимий тўғрисидаги романини айтиб ўтмоқчиман.

Бизнинг ўзбек прозамиз — романлар, повестлар, ҳикояларимиз кейинги ўн йиллик мобайнида кўп миллион нусхада нашр этилган бутун бир кутубхонага айланди. Мазмун жиҳатидан олганимизда эса, биз прозада ёзилган китобларимизни ҳаётни, ўзбек меҳнаткашларининг онги, ҳис-туйғулари жўш уриб юксалганлигини, унинг жасоратларини кенг кўламда тасвирлаб берувчи «ярим асрнинг йилномаси» деб айтишга тўла равишда ҳақлимиз.

Съездлар ўртасидаги йилларда поэзия кучига-куч қўшиб борди. Бизнинг ўзбек шоирларимиз шакл, анъаналар, тасвирий воситалар жиҳатидан революциядан аввалги йиллар поэзиясининг эскириб кетган қоидаларидан қутулиб, беқиёс илгарилаб кетдилар. Республикамизнинг революция куйчилари Ҳамза Ҳакимзода, Ҳамид Олимжон, Ғафур Ғулом, Ғайратий ижодиётлари бу соҳада айниқса ибратлидир.

Съездлар ўртасидаги давр мобайнида ўзбек поэзияси ҳам ғоявий, ҳам бадиий жиҳатдан беқиёс мустаҳкамланди ва бойиди. Шоирларимиз — Уйғун, Зулфия, Собир Абдулла, Миртемир, Шайхзода, Мирмуҳсин, Рамз Бобожон, Шукрулло, Андрей Иванов ва ёш шоирларнинг катта бир группаси улуғ рус ва жаҳон адабиёти тажрибасини ижодларига сингдириб, ўзларининг поэтик услубларига сайқал бердилар.

Шеъриятнинг кўлами кенгайиб, поэзия лирик қаҳрамонининг интеллектуал даражаси кўтарилди.

Уйғун, А. Қаҳҳор, Султонов, Фатхуллин ва бошқаларнинг янги пьесалари драматургиямизнинг янги муваффақиятларидан дарак беради. Сарвар Азимовнинг империализм ва унинг малайлари кирдикорларини фош қилувчи «Кўнгли сароб» деган ўткир сиёсий пьесаси республикадаги ўзбек ва рус театрлари саҳнасида муваффақият билан қўйилмоқда.

Қорақалпоқ адабиётида ҳам сезиларли силжиш бўлганлигини қувонч билан айтиш мумкин.

Қорақалпоғистонда Аббос Добилов, Содиқ Нурумбетов, Жўлмурза Оймурзаев сингари сўз усталари баракали қалам тебратмоқдалар. Шоирлар, прозачилар ва танқидчилардан Юсупов, Кайипбергенов, Марат Нурмуҳамедов, Жумамуродов, Сеитов ва бошқаларнинг янги китоблари кишини қувонтиради.

Ўзбекистонда адабий танқидчилик ва адабиётшунослик, болалар ва ўсмирлар адабиёти тез ривожланиб бормоқда. Кейинги олти йил мобайнида уч юздан ортиқ номдаги китоб 20 миллион нусхадан кўп тираж билан босилиб чиқди.

Биз эришилган муваффақиятлардан қувонганимиз ҳолда, адабиётимиз кўпгина жиддий нуқсонлардан холи эмаслигини яхши биламиз. Съезд арафасида ёзувчиларнинг республика шаҳар ва қишлоқлари меҳнаткашлари билан бўлган учрашувларида китобхонлар сўнгги йилларда яратилган кўпгина асарларни ҳақли равишда танқид қилдилар. Китобхонлар адабиётдаги ижобий қаҳрамон маънавий ҳаётининг унчалик тўлақонли эмаслигини, уларнинг интилишлари чекланганлигини, образлар бирмунча юзаки эканлигини айтишди.

Коммунистик партия меҳнаткашларни интернационал руҳда тарбиялаш энг муҳим вазифалардан бири, деб таълим беради. Ўзбекистон адабиёт ва санъат арбоблари ўз ижодларида ҳам, ижодий союзларнинг фаолиятида ҳам бу масалага катта эътибор бермоқдалар. Рус, украин, белорус, туркман адабиёти ва санъатининг Ўзбекистонда самимият ва дўстлик вазиятида ўтган декадалари шу фикрни яққол исботлаб турибди.

Бу декадалар ажойиб натижалар берди. Булар тобора кўпроқ халқаро аҳамиятдаги тадбирларга айланиб кетмоқда. Ўтган йили Ўзбекистон маданиятининг социалистик Болгариядаги декадаси муваффақиятли ўтганлиги фикримизнинг далилидир.

Социалистик Венгриянинг адабиёт ва санъат вакилларини Ўзбекистон меҳнаткашлари хушнудлик билан кутиб олганлиги ҳам шундан дарак беради.

Ўзбек адабиёт ва санъатининг яқинда Туркманистонда бўлиб ўтган декадаси икки қардош халқнинг байрамига айланиб кетди. Ўзбек декадасини ўтказмоқ учун, белорус дўстларга ва қардошларга ўз ижодининг энг яхши намуналарини туҳфа қилмоқ учун республика адабиёти ва санъати арбобларининг катта группаси шу съезд тамом бўлиши биланоқ қардош Белоруссияга йўл олади.

Ўртоқлар! Миллий адабиётлар Бутуниттифоқ ва жаҳон миқёсига рус тилига қилинган таржималар орқали чиқаётганлиги маълум. Ўзбек ёзувчилари энг яхши асарларининг кўпчилигини жуда яхши бадиий таржима қилиб берган москвалик, ленинградлик рус адибларининг жуда катта ишини миннатдорчилик билан қайд қиламиз. Лекин таржималар орасида ҳам шошма-шошарлик билан қилинган ва китобхонга оригиналнинг фазилатлари тўғрисида тўғри тасаввур бермайдиган асарлар борлигини айтмасдан ўтиб бўлмайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети яқинда «Бадиий таржима аҳволини яхшилаш чоралари тўғрисида» махсус қарор қабул қилганлигининг ўзи ҳам республикамизда ана шу етилган масалага қандай эътибор берилаётганлигини кўрсатиб турибди. Вақт ўтиб бормоқда, вазифалар кўпаймоқда, ўзаро қизиқиш ўсмоқдаю, лекин таржимонларнинг сафлари истеъдодли ёшлар ҳисобига ўсаётгани йўқ. Малакали ва қобилиятли таржимонлар тайёрлашга кенг кўламда киришиш пайти аллақачонлар етган. Ана шу таржимонлар адабиётнинг бирорта турига ихтисослашишлари, халқларнинг тарихи ва турмушини билишлари ва оригиналнинг бевосита ўзидан таржима қила оладиган бўла олишлари лозим. Биз ўз томонимиздан республика ёзувчилар союзлари юборган ёшларни Тошкент университетига қабул қилишга тайёрмиз. Биз ҳам қардош республикалардаги ўртоқларимиз у ёки бу адабиёт бўйича ишлайдиган бизнинг таржимонларимизни тайёрлаб беришга кўмаклашишларини истар эдик.

Таржима ҳақида гап очилганда мен Т. Наровчатов нутқида тилга олинган гонорар масалаларига съезд делегатларининг эътиборини қаратиб ўтмоқчиман. Биз республикамизда гонорар сиёсатининг баъзи бир жиҳатларини ўз кучимиз билан ҳал қилдик, лекин шундай бир аҳвол бизни ажаблантирмоқда. Гап шундаки, қардош республикалар ёзувчиларининг ўзбек тилига таржима қилинган асарлари учун биз ўз қонунимизга кўра, авторга ҳам, таржимонга ҳам тегишли гонорар тўлаймиз. Бизда рус совет ёзувчиларининг китоблари таржима қилиниб нашр этилганида эса, гонорар таржимоннинг ўзигагина тўланади. Биз буни нормал бўлмаган бир ҳол деб ҳисоблаймиз. Бизнингча, таржимон билан бир қаторда асарнинг авторига ҳам гонорар тўланиши лозим. (Қарсаклар).

Ўзбек бадиий адабиётини Совет Иттифоқининг кенг оммаси орасида тарқатиш иши, бизнинг назаримизда, давр талабларига ҳали ҳам муносиб эмас. Кўпгина яхши ишлар қилинди ва қилинмоқда, албатта. Биз «Советский Союз», «Дружба народов», «Огонёк», «Вопроси литератури», «Знамя», «Москва» журналларидан жуда миннатдормиз. Улар бизни унутмасдан, қўллаб-қувватлаб туришибди. Ҳозир анча мароқли, мазмундор бўлиб қолган, қардош республикалар адабиётларини ривожлантириш масалалари билан кенг кўламда ва чуқур шуғулланаётган «Литературная газета» тўғрисида ҳам яхши сўзлар айтмоқчиман.

«Гослитиздат», «Советский писатель», «Молодая гвардия», «Детгиз», Военииздат нашриётлари бизга кўп эътибор бермоқда. Ёзувчилар жамоатчилиги номидан уларга чуқур миннатдорчилик билдирамиз.

Адабий жараёнда адабий танқидчилик ролига биз ҳаммамиз якдил бўлиб юксак баҳо берамиз.

Кўпгина етакчи танқидчилар, адабиётшунослар Москва билан Ленинградга тўпланган. Улар СССР халқлари адабиётининг айрим масалаларига бағишлаб яхши ва фойдали мақолалар ёзишмоқда, бунинг учун улардан миннатдормиз. Лекин, афсуски, уларнинг баъзи бирлари бизнинг адабиётларимиздан узоқда туришибди ва кўпинча эски мезонлар билан фикр юритишади. Эълон қилинган бир қанча ишларнинг авторлари ўзбек адабиёти ҳақида сўз борганда унинг ўттизинчи йиллардаги савиясига қараб ҳукм чиқаришади. Анча муҳим адабий асарларга баҳо ва таъриф беришда қўпол сохтакорликка йўл қўйилмоқда.

Ўзбекистон, Москва ва Ленинград ва шунингдек қардош республикалар ёзувчилари олдида ҳаммамизни қизиқтирувчи ва ҳамма адабиётларимизга тааллуқли бўлган бир талай илмий ижодий проблемалар турибди. Бу проблемаларни баҳамжиҳат куч-ғайрат билан ҳал қилиш лозим. Социалистик реализм проблемаси ва адабиётларимиз билан санъатларимизнинг миллий ўзига хослиги масалалари ана шундай проблемаларнинг биридир. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи бу проблема юзасидан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси билан биргаликда Москва, Ленинград ва барча қардош республикаларнинг етакчи танқидчилари ва адабиётшунослари иштирокида илмий сессия ўтказишни мўлжаллаб турибди.

Ўртоқлар! Ижодий давомийлик Совет жамияти тараққиётининг қонуниятларидан бири эканлигини тарих ва ярим асрлик тажриба кўрсатиб турибди. Маънавий хазинанинг инсоният яратган зарҳал китоби саҳифаларини варақлар эканмиз, Лениннинг ана шу хазинага муносабат тўғрисидаги таълимоти нақадар мислсиз ва доҳиёна эканлигига ҳар сафар ишонч ҳосил қиламиз. 50 йилдирки, умумхалқ бахт-саодати тўғрисида орзу қилган бадиий сўзнинг буюк усталари — Низомий ва Руставели, Навоий ва Жомий, Шекспир ва Пушкин, Шевченко ва Толстой, Горький ва Маяковский асарлари ҳамма халқларимизнинг тилида янграмоқда, инсониятнинг энг яхши идеалларини рўёбга чиқаришда меҳнаткашларга далда бермоқда ва совет кишиларининг маънавий дунёси билан маданиятини бойитишда қатнашмоқда. Шу сабабли биз уларнинг номларини зўр эҳтиром билан тилга оламиз, уларнинг асарларини миллион-миллион нусхада нашр этамиз, уларнинг меросини миннатдорчилик билан ижодий ўрганамиз, улар билан фахрланамиз ва уларнинг юбилейларини бутун халқ байрами қилиб ўтказамиз.

Шу йил кузда ўзбек халқи барча қардош халқлар билан ва бутун прогрессив инсоният билан биргаликда гениал Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигини нишонлайди. Шундай бир пайтда Хитой раҳбарларининг инсоният фахрланадиган ҳамма маданий бойликларни йўқотишга қаратилган уринишлари ҳақорат бўлиб туюлмоқда.

Кўп миллатли совет адабиётимиз — ёзувчилар ташкилотимиз Ленин ордени билан мукофотланганлиги зиммамизга кўпгина вазифалар юклашини ва бу нарса бизни янгидан-янги ижодий муваффақиятларга руҳлантиришини яхши биламиз. Ўртоқлар. Партиямиз Марказий Комитети ушбу съездга йўллаган табрикномасида адабиёт арбоблари олдига конкрет вазифалар қўйди. Биз совет ёзувчилари ана шу вазифаларни шараф билан бажариш учун ўзимизнинг бутун куч-ғайратимизни ишга соламиз, бунга шак-шубҳа йўқ.

МОСКВАДАГИ УЧРАШУВЛАР

Совет ёзувчиларининг IV Бутуниттифоқ съезди ўз ишини давом эттираётган кунларда қаламкаш қардошларнинг дўстона, амалий учрашувлари бўлиб ўтмоқда. Ана шундай учрашувлардан бири Белоруссия доимий ваколатхонасида бўлиб ўтди. Ўзбекистон ва Белоруссия ёзувчилари, шоирлари, драматурглари ўртасида дўстона суҳбат бўлди. Белоруссия ССР Министрлар Советининг ССР Иттифоқи ҳукумати ҳузуридаги доимий вакили А. В. Горячкин меҳмонларни самимий табриклади.

— Бизнинг бу учрашувимиз, — деди у, — яқинда ўлкамизда очиладиган Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадасининг муқаддимаси бўлсин.

Бизнинг халқимиз ажойиб, жасур халқ вакилларини кутмоқда, — деди, таниқли Белорус ёзувчиси Максим Танк, — бизлар бир-биримизни узоқ вақтлардан бери яхши биламиз, ўзбек авторларининг асарларини эса Белоруссиялик китобхонлар зўр қизиқиш билан ўқийдилар.

Суҳбатга Иброҳим Раҳим қўшилди. У Улуғ Ватан уруши йилларида Белоруссияни озод қилиш учун олиб борилган жангларда қатнашган. Ўзбек ёзувчиси ўзининг жанговар дўстларини, белоруссиялик партизанларни эсга олади. Бизнинг дўстлигимиз қон-қонимизга сингиб кетган, — деди у.

Комил Яшин белоруссиялик ҳамкасбларининг китоблари Ўзбекистонда катта муваффақият қозонаётганлиги тўғрисида батафсил гапириб берди. Зулфия ўзбеклар диёрида Белоруссия халқи қўшиқ ва куйлари байрамини эслайди.

Янко Бриль Ўзбекистон бўйлаб қилган сафаридан олган таассуротларни ўртоқлашди. У Белоруссия декадаси вақтида Мирзачўлда бўлди, Самарқанд, Бухорони кўрди ва бу эса ёзувчида катта таассурот қолдирди.

— Бизлар, деб давом эттирди драматург Андрей Макаёнок, — кўрган-билганларимиз ҳақида шеърлар ва ҳикоялар ёзиш учун бой материаллар билан юртимизга қайтдик.

— Бизлар янги дўстларимиз ҳақида, Ўзбекистоннинг саҳий қалб, меҳнатсевар кишилари ҳақида ёзишни истар эдик ва биз буни бажонидил бажардик, — деди ёзувчи Иван Мележ.

Шу кунларнинг ўзидаёқ, Белоруссия газеталарининг саҳифаларида Ўзбекистон тўғрисида жуда кўп материаллар босилиб чиқди. Улар иқтисодий ва маданий қурилишда эришилган муваффақиятлар тўғрисидаги мақолалар, ёзувчилар, рассомлар, композиторлар ва саҳна усталарининг ижодий ишлари ҳақидаги мақолалардир. Белоруссия қардош Ўзбекистон намояндаларини сабрсизлик билан кутмоқда.

С. ФРОЛОВА,
ЎзТАГ махсус мухбири.
Москва шаҳри.

СССР ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ IV СЪЕЗДИ

26 майда Катта Кремль саройида СССР ёзувчиларининг IV съезди ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки мажлисда В. Кожевников раислик қилди.

Л. Ошанин (Москва) музокараларни давом эттириб, ўз нутқини қўшиқ поэзиясига бағишлади. У қўшиқ поэзиясининг революциянинг дастлабки йилларидан тортиб, ҳозирги кунгача босиб ўтган йўлига тўхталди, бу поэзиянинг ҳаётимизда жанговар, актив роль ўйнаётганлигини кўрсатди. Нотиқ айтдики, қўшиқда адабий текст эмас, балки куй асосий ўринни олади, деган нотўғри фикр ҳали ҳам учраб туради. Катта мавзуга масъулиятсизлик билан қараш каби ҳоллар баъзан сезилиб туради-ган саёз текстлар, шошма-шошарлик билан ёзилган қўшиқлар зарар етказади. Нотиқ совет қўшиқ поэзияси антологиясини босмага тайёрлаш, қўшиқ ёзувчи шоирлар билан композиторларнинг учрашувларини тез-тез ўтказиб туриш ва энг муҳими қўшиқларни кўпроқ [illegible]рибошлаш зарур, деб ҳисоблайди. Украина ва Грузиянинг, Белоруссия ва Молдавиянинг яхши қўшиқлари ҳамиша кенг тарқатилмоқда, деб бўлмайди, бу қўшиқлар баъзан кўнгилдагидек таржима қилинмайди. Қўшиқ ижодини социалистик мамлакатлар билан айирбошлаб туришни кенг йўлга қўйиш керак.

Нотиқ сўзининг охирида бундай дейди: Бизнинг қўшиғимиз ва поэзиямиз ҳамиша инсонга яқин бўлиб, унинг бахти ва озодлиги учун курашиб келди. Янги қўшиқларни кўплаб яратиш пайти келган. Қаҳрамон Вьетнам халқининг курашига, грек ватанпарварларига ёрдам берадиган қўшиқларни яратиш керак.

Биз, дейди **Георгий Джагаров** (Болгария), совет адабиётига қизғин муҳаббатимизни изҳор қилмоқ учун съездингизга келдик. Биз, эсда қоладиган воқеадан кучли таассурот олган ҳолда сизнинг съездингизга келдик, деб сўзини давом эттиради нотиқ. Тодор Живков ва Л. И. Брежнев ўртоқлар икки ҳафта илгари халқларимиз ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги янги шартномани имзоладилар. Бу шартнома қардош халқларимизнинг қалблари бир-бирига дуч келадиган соҳада— адабиёт соҳасида жуда катта аҳамиятга эга бўлади.

Георгий Джагаров Совет адабиётининг жаҳондаги адабий процессда катта аҳамиятга эга эканлиги тўғрисида гапиради ва совет адабиёти болгар адабиётининг тараққиётига таъсир кўрсатиб, бу адабиётга ўрнак бўлаётганлигини таъкидлайди.

Нотиқ ўз нутқининг якунловчи қисмини ҳозирги замон ёзувчиларининг жаҳон олдидаги жавобгарлигига бағишлади. — Барча кучларимизни бирлаштириш ва тинчликнинг уруш устидан, тараққиётнинг [illegible] устидан ғалаба қилишига, озодлик ва халқлар ўртасидаги дўстликнинг босқинчилик ва жабр-зулм устидан тантана қилмоғи учун ўз бадиий сўзимиздан фойдаланиш, — дейди у, — бизнинг бурчимиз, янги гуманизм ва янги ахлоқ вакилларининг бурчидир.

В. Кетлинская (Ленинград) асримизнинг энг инсонпарвар идеяларини ёйишда совет адабиёти жуда катта роль ўйнаётганлиги ҳақида гапирди. У, оддий кишини жаҳондаги ўз ролини тушуниш руҳида тарбиялаш — совет адабиётининг асосий хизмати, деб ҳисоблайди. Босиб ўтилган 50 йил давомида биз олдинги сафларда бўлдик, ёзувчининг жамият олдидаги жуда катта жавобгарлигини ҳамиша эсда тутдик.

В. Кетлинская айтадики, санъаткорнинг илҳоми ҳамиша, ҳатто энг оғир пайтларда ҳам шу давргача яшаб келаётган китобларни яратиш имконини берди. Аммо биз маънавий юксалиш баланд чўққига кўтарилган даврларда, халқ ўз кучларини жуда яхши англаб олган пайтларида айниқса йирик асарлар яратдик. 50-йилларнинг охири биз учун шундай давр бўлди. Бу даврда ёш ёзувчилар пайдо бўлди, кекса авлодга мансуб кўп ёзувчиларнинг ижоди яна барқ уриб ўсди.

Ёзувчи ўз ўртоқларини ҳаётни бўяб кўрсатиш «иллати»дан холи бўлингиз, деб огоҳлантиради. Бу «иллат» ёш авлод учун, адабиётимиз тарбиялаб ўстираётган кишилар учун жуда зарарлидир.

Съезд делегатлари ва меҳмонлари курашаётган Вьетнам ёзувчиларининг вакили **Нгуен Динь Тхини** (ВДР) гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар. Нгуен Динь Тхи Вьетнам адибларининг, вьетнамлик миннатдор китобхонларнинг— қўлларига милтиқ, белкурак ва кирка олиб фронтга бораётган жангчилар ва лашкарлар, ишчилар, деҳқонлар ва зиёлиларнинг, йигит ва қизларнинг самимий саломини топшириб, бундай деди:

Ҳозирги кунда инсон ақл-идроки ва талантининг жуда яхши ижоди бўлган совет китоблари ва бошқа мамлакатларнинг китоблари Америка агрессорларига қарши курашаётган халқимизнинг маънавий қуроли бўлиб қолди. Китобларингизда тасвирланган қаҳрамонлар — совет кишилари, том маъноси билан олижаноб кишилар биз билан яшамоқдалар ва биз билан бир қаторда курашмоқдалар.

Вьетнам ёзувчиси Вьетнам халқининг [illegible] учун, қандай жанг қилаётганлиги тўғрисида, ёзувчилар, актёрлар, рассомлар, композиторлар [illegible]ликлари ҳақида ўз дўстлари — совет ёзувчиларига батафсил сўзлаб берди. У Америка агрессорларининг жиноятларини қатъиян қоралаганликлари учун ва Вьетнамга кўрсатаётган ёрдамлари учун жаҳон маданияти арбобларига ташаккур изҳор қилади.

Нгуен Динь Тхи сўзининг охирида қуйидагиларни айтади:

— Биз аввало Вьетнам халқи билан ҳамиша ёнма-ён турган ва бизга самарали ёрдам кўрсатиб келаётган Совет Иттифоқи халқларига ва бошқа қардош мамлакатларнинг халқларига миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз.

Вьетнам Демократик Республикасидан келган меҳмон машҳур рассом Нгуен Ти Нгием чизган «Ўйнаб турган болалар» суратини съездга тақдим этди.

«Советский писатель» нашриётининг директори **Н. Н. Лесючевский** ўз нутқида бундай деди: Съездда сўзга чиққан кишилар совет адабиёти катта муваффақиятларга эришганлиги ҳақида гапирдилар. «Советский писатель» нашриёти босиб чиқарган китоблар ҳам буни исбот қиладиган далил бўла олиши мумкин. Китобхонлар 1958 йилдан бошлаб қардош миллий адабиётлар ёзувчилари ёзган 1.192 китоб олишди. Бу китоблар 58 тилда таржима қилинган. Нашриёт шу давр ичида жами икки мингтадан ортиқ янги китоб чиқарди. Икки съезд ўртасидаги даврда нашр этилган асарлар орасида Ленин мукофоти ва Давлат мукофотига сазовор бўлган бир қанча жуда муҳим асарлар ҳам бор.

Котиб Ясин (Жазоир) съезд делегатлари ва меҳмонларини табриклаб, қуйидагиларни айтади: Менинг халқим Советлар мамлакатининг Октябрь революциясидан кейин босиб ўтган ва жаҳоннинг қиёфасини ўзгартириб юборган йўли туфайли сизларнинг ифтихорингизни баҳам кўради. Биз эндиликда дўстларимизни душманларимиздан ажратишни ўрганиб олдик, деди Жазоир ёзувчиси. Жазоир мустақилликка эришган кундан буён Совет Иттифоқи янги жамиятни — рўёбга чиқариш учун қанчадан-қанча қаҳрамон ҳалок бўлган ва қанчадан-қанча қурбон берилган жамиятни барпо этишда бизга тинмай қардошларча ёрдам кўрсатиб келмоқда.

Нотиқ халқаро вазият кескинлашган бир шароитда социалистик мамлакатларнинг бирлигини мустаҳкамлаш зарур эканлиги ҳақида гапирди.

Л. Кассиль (Москва) болалар [illegible]

Баъзи матбуот органлари болалар учун асар ёзувчи адибларнинг меҳнатига тегишинча эътибор бермаётирлар, уларнинг энг яхши асарларини қўллаб-қувватламаётирлар, баъзан эса китобхонга манзур бўлган китобларни ҳеч асос бўлмагани ҳолда рўйхатдан чиқариб қўядилар. Л. Кассиль союз раҳбар органларининг ёш ёзувчиларни тарбиялаш учун жавобгар эканлиги тўғрисидаги масалани ҳам кўтарди.

Кришан Чандр (Ҳиндистон) ҳинд халқидан, Ҳиндистон ёзувчиларидан съездга самимий салом топширади. У ҳеч қачон китоб билан чекланиб қолмай, ҳамиша оғзаки, мулоқот традицияларига эга бўлган ҳинд адабиётининг халқ манбаларига тўхталиб ўтади. У шоирларнинг мусобақалари ҳақида, ўз мамлакатида жуда кенг ёйилган оғзаки ҳикоя қилиб бериш кечалари тўғрисида гапиради. Бу, дейди К. Чандр, тамомила тушунарли бир ҳолдир. Мамлакатимда яшовчи халқнинг кўп қисми ҳали ўқиш, ёзишни билмайди...

Нотиқ рус адабиёти билан ҳинд адабиёти ўртасида мавжуд бўлган қадимий алоқаларга тўхталиб ўтади. Рус классикларининг номи Ҳиндистонда яхши маълум. Совет, революцион ёзувчилар билан танишиб чиқиш эса адабиётимизга янги куч бағишлади, адабиётимизда оддий кишига қизиқиш ва ҳавасни оширди.

Карло Леви (Италия) съезд қатнашчиларига Италия ёзувчилари, рассомлари, маданият ва фан арбобларининг, ўз мамлакатида яшовчи халқ орасидаги энг пешқадам ва энг онгли кишиларнинг қардошларча, қизғин саломини топширди.

Октябрь революцияси, деди у, тарихда шубҳасиз, жуда катта кашфиёт бўлди — ўз-ўзини яхши билган кишини вужудга келтирди, уни озод қилди. Италия ёзувчиси ўз нутқининг талайгина қисмини Октябрь революциясининг жаҳон шумул аҳамиятига бағишлади. У янги дунё янги санъатининг маданий гегемонияси совет адабиёти арбоблари олдига буюк вазифаларни қўйганлигини таъкидлади.

Қисқа танаффусдан кейин, съезднинг мажлиси давом этади. Делегатлар ва меҳмонлар Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ҳукумат ложаларига чиққан раҳбарларини самимий кутиб оладилар.

«Литературная газета»нинг бош редактори **А. Чаковский**га сўз берилади.

Съезд, дейди у, ўз ишини тамом-[illegible]

Хуш, уларнинг умидлари пучга чиққанлигига сабаб нима? Бунга сабаб шуки, совет ёзувчилари коммунистик идеалларга содиқдирлар, бизнинг адабиётимиз партия ва халқ иши билан чамбарчас боғланган.

А. Чаковский залдагиларнинг қарсаклари остида бундай деди: Қаёққа ва ким билан бориш керак, деган саволга совет ёзувчилари партия билан биргаликда коммунизм сари борамиз, деб жавоб қайтарадилар.

Нотиқ совет адабиётини ривожлантиришнинг муҳим проблемаларига тўхталиб ўтди. У, мамлакатимиздаги қардош халқлар адабиётларининг ижодий муваффақиятларига берилган юксак баҳо тамомила қонуниятли ва муносиб баҳо эканлигини таъкидлаб, ҳаёт янги вазифани — халқлардан ҳар бирининг маънавий маданияти ўсганлигини чуқур англаш вазифасини қўйди, деди.

Тинч даврда жонбозлик билан қилган меҳнатлари ва машаққатли уруш йилларидаги жасоратлари туфайли, коммунизм идеяларига содиқ эканликларини исбот қилган совет ёзувчилари учун тақиқланган темалар йўқ. Аммо ёзувчининг халқ олдидаги жавобгарлик туйғуси тўғрисида ҳам рўй-рост гапириш керак. Бизнинг китобларимиз қандай яшаш кераклигини ўргатаётганлигини, севиш ва нафратланишни, болаларни тарбиялаш ва ватанни ҳимоя қилишни ўргатаётганлигини доим эсда тутиш керак.

А. Чаковский сўзининг охирида бундай деди: Босиб ўтилган йўлга 50 йил чўққисидан назар солар эканмиз, биз халқимиз қудратли индустрияга, бепоён колхоз далаларига эга бўлибгина қолмай, балки ўзининг жонажон адабиётига ҳам эга эканлиги билан фахрланамиз. Бу адабиёт халқимизни ижодий меҳнатга илҳомлантириб келди, ҳамиша — шодиёна кунларда ҳам, оғир синов кунларида ҳам партия билан бирга бўлди.

Биз, деди **Н. Тихонов** (Москва) мамлакатимизнинг, халқимизнинг тарихини яхши тасаввур этамиз. Биз бу тарихни янги тузум вужудга келган, совет адабиётининг биринчи саҳифалари, биринчи сатрлари пайдо бўлган илк кунларнинг ҳар бир тафсилотидан ҳам биламиз.

Биз Лениннинг эндиликда техниканинг ҳамма мўъжизалари, маданиятнинг ҳамма ютуқлари бутун халқнинг мулки бўлиб қолади ва улар ҳеч қачон зўравонлик воситасига, эксплуатация қилиш воси-тасига [illegible] си юз берди. Америка кемалари Сурия қирғоқлари томон сузмоқда. Вьетнам халқи учун қийин келган бу кунларда у бизнинг овозимизни — дўстларининг овозини эшитмоғи керак. Агрессорларнинг ёвузликларини қоралайдиган совет адибларининг ҳал этувчи сўзлари айни шу кунларда янграмоғи лозим.

Съездда, дейди Н. Тихонов, ёш кучлар оқими қанчалик етишмаётганлиги тўғрисида гап борди. Бизга жанг майдонларидан қайтиб келмаган неча юзлаб солдатлар етишмаётганлигини ҳам эсламоқ керак. Уларнинг номлари фақат мармар тахталарда ва яқинда чиққан тўпламларнинг саҳифаларидагина ёзилган. Бу ёшлар ҳали очилиб улгурмаган истеъдодларини солдат қабрларига олиб кетдилар... Ёш ўртоқларимиз — адибларимиз доимий кўмакка, дўстона маслаҳатга муҳтождирлар. Ёш ёзувчининг тажриба қилиб кўриш ҳуқуқи бор эканлигини биз биламиз. У изланишда бўлиши, лекин янгилик — янги образлар, янги тасвирий воситалар ҳам топа билиши керак. Нотиқ чунончи йил мобайнида чиққан энг яхши китоб учун ёш адибларга СССР Ёзувчилар союзининг мукофотини таъсис этишни таклиф қилади.

Съезд қатнашчилари ёзувчи **Фан Тини** (Жанубий Вьетнам) қарсаклар билан кутиб оладилар. Совет адабиёти революцион мазмунининг бойлиги билан жаҳон адабиёти тарихида янги давр очиб берди, деди у, ҳозирги кунда биз учун Горькийнинг «Она», Островскийнинг «Пўлат қандай тобланди» китоблари, Маяковскийнинг забардаст шеърлари энг жозибали ва жарангдор сатрлар бўлиб қолди.

Америка агрессорлари менинг халқимни босқинчилик уруши ўтига ташлаб, қонига беламоқчи. Ваҳшийлашган агрессорлар ҳамма турдаги бомба ва снарядлардан фойдаланаётган бўлсалар-да, уларнинг халқ уруши ўтли денгизига янада чуқурроқ ботажаклари, шак-шубҳасиздир. Халқимиз душман олдида тиз чўкмайди!

Душманлар қурол кучи ёрдамида бизни ўз шартлари асосида [illegible]нинг ажойиб ифодаси деб биламиз.

У, съездга Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик фронтининг байроғини топширади. Раислик қилувчи В. Кожевников бу байроқни қўлига олар экан, бундай деди:

— Биз сизнинг ватанпарварлик курашингизга қойил қоляпмиз. Совет халқи ҳамиша пролетар интернационализми принципига содиқ бўлиб келмоқда. Шунга ишончингиз комил бўлсин, вьетнамлик дўстларимиз!

Раислик қилувчи В. Кожевников СССР Олий Совети Президиумининг раиси **Н. В. Подгорний**га сўз беради. Н. В. Подгорний съезд делегатлари ва меҳмонлари ҳузурида нутқ сўзлаб, СССР ёзувчилар делегациясига Ленин орденини топширади. Гулдурос давомли қарсаклар янграйди.

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари **К. Федин** Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига совет ёзувчилари номидан миннатдорчилик билдиради.

Раислик қилувчи ишчилар коллективлари, маданият муассасалари, жамоат ташкилотлари, ўқув юртлари, ҳарбий қисмлар ва китобхонлардан съезд номига кўпгина табрик телеграммалари, хатлар келганлигини эълон қилади.

Бразилия ёзувчиси Жоржи Амаду, Америка ёзувчиси Лилиан Хэллман хоним, Африка-Осиё ёзувчилари уюшмасининг бош секретари Юсуф Ассабоий, Венесуэла ёзувчиси Карлос-Аугусто Леондан ҳам съезд номига табрикномалар келган.

Бизга табрикномалар юборганларнинг ҳаммасига, — деди раислик қилувчи, — съездимиз номидан самимий ташаккур айтиб, уларга ижодий муваффақиятлар тилашимизга рухсат бергайсиз.

Музокараларда 63 нотиқ сўзлади. Съезд музокараларни тўхтатишга қарор қилади. Раислик қилувчи докладчиларнинг якунловчи нутқ сўзлашдан воз кечганликларини айтади.

27 майда СССР ёзувчиларининг IV съезди ўз ишини давом эттирди.

Бугун—Бутуниттифоқ химиклар куни

ТАВСИЯНОМА

ЛАВҲА

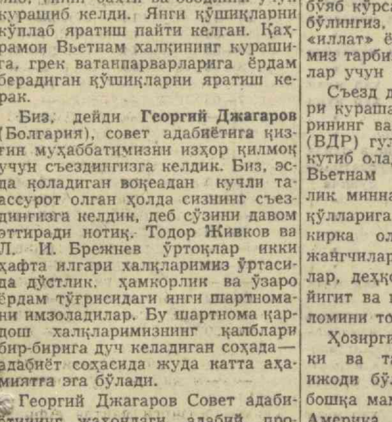

Чирчиқ электрохимия комбинатида Осиё Маҳмудова сингари пешқадам ишчи ва инженер-техник ходимлар кўп. Шу боисдан ҳам корхона меҳнат аҳли янги зафарларни қўлга киритмоқда. Суратда: компрессор цехида ишлаётган машинист ёрдамчиси О. Маҳмудова.

И. Глауберзон фотоси.

Тавсиянома — бир кишининг тақдири ҳақида лўнда ҳикоя қилувчи баобрў ҳужжат. Одатда, жамиятимизни олға етакловчи, илгарилаб боришимизда авангард бўлган улуғ Коммунистлар партияси сафига кирувчиларга шундай ҳужжат берилади. Тавсияномада ҳар кимнинг ўзига хос хислат ва хусусиятлари ойнадагидай акс этиб туради.

Холмуродни ҳам партия сафига киришга муносиб кўришди. Унга кимлар тавсиянома ёзиб бериши мумкинлиги ҳақида гап кетганда корхона партқомидаги маслаҳат йиғилишида дастлаб пластмасса цехининг бошлиғи Ҳидоят Каримов қўл кўтарди. Ҳидоят Холмуродни заводга қадам қўйган дастлабки кунидан бошлаб танийди. Унинг кейинги тўққиз йил ичида босиб ўтган йўли, эгаллаган марралари, қийинчиликларни енгиб ўтишдаги уддабуронлиги, илғор тажрибаларни кунт билан ўрганиши, одоби, ёш ишчиларга ғамхўрлиги—ҳамма-ҳаммаси Ҳидоятга беш қўлдай равшан.

Ҳидоят Каримов ўзи бошқараётган цехда прессовчи бўлиб ишловчи Холмурод Шоносировга тавсиянома ёзиб бериш ҳақида ўйларкан, қалби тўлқинланиб кетди. Партқомдан чиқиб, Холмурод ишлайдиган дастгоҳ ёнига йўл олди. Унисобчи қиз илиқ қарши олди. Цех бошлиғининг қўлини қаттиқ қисиб, муборак янгилик билан қутлади.

— Биласизми, корхона бўйича биринчиликни Холмурод олди. Юринг, Сизни унинг меҳнат муваффақиятларини ҳикоя қилувчи рақамлар билан таништираман.

Чўт доналарининг сим бўйлаб уёқдан-буёққа сурилишини кузатиб турган Ҳидоят шу вақтнинг ўзида Холмурод Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шарафига олган мажбуриятини барвақт бажарганлигидан воқиф бўлди.

Ҳидоят бу янгиликдан боши осмонга етгудек суюнди. Аслини олганда, заводда юбилей шарафига оширилган мажбуриятлар қабул қилиш мусобақаси ташкилотчиларидан бири Холмуроднинг ўзи эди. Ўшандан буён у ҳар сменада планга қўшимча 20-25 процентдан маҳсулот тайёрлаб келмоқда. Мана бугун — Бутуниттифоқ химиклар байрами арафасида Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллиги учун олган мажбуриятини муваффақиятли адо этди.

Цех бошлиғи яна тўлқинланиб кетди. Дарҳақиқат, Холмурод қимматбаҳо ва нодир металлар ўрнида қўлланиладиган арзон, енгил, пишиқ, ҳар жиҳатдан мувофиқ пластмасса буюмлари ишлаб чиқариш касбини танлаганида янглишмаган экан. Авваліга ёрдамчи ишчи бўлиб меҳнат қилди. Кўп ўтмай, қолипчиликни эгаллаб олди. Совет Армияси сафида хизмат қилиб юрган йилларида ҳам жонажон корхонасини унутмади. Хат ёзишиб турди. Завод янгиликларидан хабардор бўлиб юрди. Армия хизматини адо этиб бўлгач, тўппа-тўғри яна ўзини ҳаётнинг катта йўлига солиб юборган жонажон корхонаси коллективига келди. Қолипчилик қилиб юриб, прессовчиликни ўзлаштириб олди.

Тошкент пластмасса буюмлари заводи коллективи ишлаб чиқараётган маҳсулотлар мамлакатимиздаги барча республикаларда халқ хўжалигининг турли тармоқларида қўлланилмоқда. Ҳатто корхона ажнабий мамлакатлардан ҳам кўплаб буюртмалар қабул қилмоқда. Ҳозирги кунда завод ўз маҳсулотини Монголия, Мали, Камбоджа каби 16 хорижий мамлакатга экспорт қилиб турибди. Жўнатилаётган ана шундай маҳсулотларга ўз касбига ихлос қўйган прессовчи Холмурод Шоносировнинг ҳам меҳнати сингган. У химия мўъжизаларини кўз-кўз қилаётган минглаб ишчиларнинг бири. Пластмасса машинасозликда, электротехника саноатида, курилишда, рўзғор буюмлари ишлаб чиқаришда тобора кенг қўлланилаётган экан, бу Холмурод каби кишиларнинг меҳнатига зўр мақтовдир.

Цех бошлиғи Холмуродга қўш хушхабарни етказиш учун борганида у ҳали ҳам шитоб билан меҳнат қиларди. Дастгоҳнинг иш режимини бир меъёрда ташкил этиш учун гоҳ технология картасидаги ёзувларга кўз қирини ташлаб қўяр, гоҳ иссиқликни, босимни бошқариб турадиган установка шкаласидаги стрелканинг ҳаракатини кузатар, гоҳ тайёр бўлиб чиқаётган маҳсулотнинг сифатини текширарди.

...Бир сўз билан айтганда, Холмурод Шоносиров беш йиллигимиз илғорларидан, Коммунистик меҳнат зарбдори, Чилонзор район Советининг депутати. Қолаверса, бундай одамларга бутун цех, корхонадаги барча коммунистлар тавсиянома ёзиб беришга тайёр. Цех бошлиғи Ҳидоят Каримов шулар ҳақида мулоҳаза юритаркан, Холмуроднинг КПСС аъзолигига кандидат қилиб қабул этилиши учун бугуноқ тавсиянома ёзиб беришга киришди.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

ПОЛИМЕРЛАР СИРИНИ ОЧАЁТГАНЛАР

ОЛИМЛАР ЛАБОРАТОРИЯСИДА

Янги полимер материалларнинг истиқболи катта. Химия лабораторияларида яратилаётган капрон, нейлон, орлон ва нитронлар оддий ипак ва жундан 5-6 баравар чидамли эканлиги маълум бўлди. Республикамизда полимерлар, синтетик ва сунъий полимерлар соҳасида Ўзбекистондагина эмас, балки чет элларда ҳам машҳур олимлар етишиб чиқди. Улардан бири атоқли ўзбек олими Мирҳожи Асқаровдир. Биз ҳам Мирҳожи аканинг ишлари билан яқиндан танишиш ниятида у бошлиқ бўлган Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институтининг полимерларни синтезлаш лабораториясида бўлдик.

Лабораториянинг асосий мақсади табиий газдан полимерлар олиб, уларни Ўрта Осиёнинг иқлим шароитига мослаштириш ҳамда улардан пластмасса, тола, лак-бўёқ материаллари сифатида қўлланиш.

Мирҳожи ака олим бўлгунга қадар фахрли ва машаққатли фан йўлининг ҳам қувончли, ҳам ташвишли сўқмоқларини ирода билан босиб ўтди. У Тошкентда туғилди. Ёшлигиданоқ ана шу мўъжизакор фанга ихлос қўйди, химия сирларини ўрганишга киришди. Ўрта мактабни аъло баҳолар билан тугатгач, Москвадаги Д. И. Менделеев номидаги химия-технология институтига ўқишга кирди.

М. Асқаров 1957 йили Москвада кандидатлик ишини муваффақиятли ёқлади. Саноатда капрон ва нейлон толаларини олиш жуда қиммат туради. Ёш олимнинг илмий кузатишлари натижасида бу толалар бошқа хом ашёдан ҳам олиниши мумкинлиги ва аввалгига нисбатан 70-80 градус иссиқликка чидамли эканлиги исботланди.

Изланувчан олим Ўзбекистонда биринчи бўлиб, синтетик полимерлар устида илмий иш олиб борди. Олим ана шу соҳа бўйича 50 га яқин илмий ишлар ёзди.

Тўғри, синтетик полимерларни олиш осон иш эмас. Лекин Мирҳожи ака бошлиқ лаборатория аъзолари табиий газдан полимерлар олиш устида ишлашди. Улар ана шу газ асосида олинадиган 40 га яқин полимерларни синтезлашди.

Кунлар ниҳоятда совуқ дейлик. Транспорт ёғи қотиб, ишламай қолади. Ана шунда Мирҳожи ака яратган полимердан озгинаси ёққа солинса ёғ қотмайди, сифатига ҳам таъсир этмайди. Навоий химия комбинатида лойиҳалаштирилган нитрон толасининг янги навлари ҳам ана шу изланувчан олим бошлиқ лабораторияда топилган.

Ёш олим полимерлар соҳасидаги тажрибаларини оммалаштириш ниятида Англиядаги Манчестер университетида бир йилдан кўпроқ ишлаб келди. У студентларга мазмунли лекциялар ўқиди, суҳбатлар ўтказди, ўз навбатида билимини ҳам бойитди. 1965 йилда ҳукумат делегацияси составида Америкага борди ва химикларнинг Нью-Йоркдаги политехника институтида ўтказилаётган катта йиғинида доклад қилди.

Мирҳожи ака илмий ишлари билан қанчалик банд бўлмасин, шогирдлар етиштириш масаласини бир минут ҳам ёдидан чиқармайди. Ҳозир унинг шогирдларидан Қаюм Султонов, Сора Давидовна Савранская, Банк Александр, Людмила Семеновалар химия фанлари кандидатлари. Муҳаббат Миркомилова билан Зоя Ҳасановна Стратулар кандидатлик ишларини тайёрлашяпти.

Мирҳожи ака жамоатчилик ишларига ҳам вақт топади. У Д. И. Менделеев номидаги Бутуниттифоқ химиклар жамиятининг республика бўлими раисининг ўринбосари, «Билим» жамиятининг химия бўйича методик кенгаши раиси. Унинг олий ўқув юртлари студентлари учун ёзган ўзбек тилидаги ўқув қўлланмаси Д. И. Менделеев жамиятининг биринчи мукофотига сазовор бўлди.

Яқинда Мирҳожи ака ҳаётида қувончли воқеа рўй берди. Узоқ муддатли изланишлар, синтетик полимерлар устида олиб борилган илмий ишлар ниҳоясига етди. У Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг химия ва химия технологияси бўйича бирлашган илмий советида ўзининг докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида синтетик полимерлар бўлими очилиш арафасида. Полимерлар жонкуяри Мирҳожи ака бўлимни кенгайтирмоқчи, лабораторияларни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозламоқчи.

Изланганга бахт ёр дейдилар. Бугунги қутлуғ кун—Химиклар кунида ёш олим Мирҳожи акани муборакбод этамиз, барча ниятларини амалга оширишга тилакдошмиз.

К. ШУКУРОВА.

Суратда: ўртоқ М. Асқаров ўз шогирдлари орасида.

А. Тўраев фотоси.

МЕЛИОРАТОРЛАР СЕМИНАРИ

БУХОРО, 26 май. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда яйловларни яхшилаш, суғориш ва ўзлаштириш юзасидан республикалараро семинар ўз ишини бошлади. Семинар ишида Россия Федерацияси, Украина, Грузия, Озарбайжон, Арманистон, Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикаларининг етакчи олимлари ва мутахассислари қатнашмоқда.

Семинарни СССР Қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари П. И. Морозов очди.

Қоракўлчиликни янада ривожлантириш резерви бўлган яйловлар унумдорлигини оширишда ўзбекларнинг Қизилқумни ўзлаштириш соҳасидаги тажрибаси семинар қатнашчиларининг диққат марказида турибди. Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Я. А. Красильников республика яйлов хўжалигининг аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида доклад қилди.

Семинар программасида Бухоро ва Самарқанд областларидаги яйловларни, механизациялашган қудуқларни, суви ўзи оқиб чиқадиган қудуқларни, воҳа суғориш участкаларини, ўрмонзорларни кўздан кечириш тадбирлари бор.

Семинар тўққиз кун давом этади.

ПИЛЛАКОРЛАР ҒАЛАБАСИ

Термиз районидаги хўжаликларнинг меҳнаткашлари давлатга пилла сотиш топшириғини бажардилар. Улар тайёрлов пунктларига 106 тонна қимматли хом ашё етказиб бердилар. Ҳар қути қурт уруғидан ўрта ҳисобда 55 килограммдан пилла олинди.

«Намуна», Жданов номли, «Октябрь 40 йиллиги», «Коммунизм», Куйбишев номли, Карл Маркс номли ва бошқа колхозларнинг пиллачилари зўр ғайрат билан меҳнат қилиб, планни ошириб бажардилар.

Пилла топшириш давом этмоқда. Пиллачилар яна камида 5 тонна ана шундай қимматли хом ашё сотишга қарор қилдилар. (ЎзТАГ).

Паррандачиларга Қизил байроқ

Биринчи квартал якунлари бўйича Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги ҳамда қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш ишчилари ва хизматчилари касаба союзи республика комитетининг кўчма Қизил байроғи биринчи марта илғор паррандачиларга берилмоқда. Кўчма Қизил байроқ Гулистондаги наслчилик-паррандачилик совхозига топширилди. Хўжалик коллективи Совет давлатининг юбилейи шарафига бағишланган мусобақада юксак кўрсаткичларга эришди.

Совхоз дастлабки уч ой ичида давлатга 811 минг дона — топшириқдан 60 минг дона кўп тухум топширди ва планда кўзда тутилганидан анча кўп миқдорда жўжа инкубаторийдан чиқарилди.

Каттақўрғон инкубаторий-паррандачилик станциясининг коллективи биринчи кварталдаги зарбдор меҳнати учун пул мукофоти билан тақдирланди.

ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ

Ҳиндистон илмий делегацияси составида Совет Иттифоқи бўйлаб сафар қилиб юрган Ҳиндистон план комиссиясининг аъзоси Тарлок Сингх 26 майда Тошкентдан самолётда Новосибирскка жўнаб кетди.

Дўст мамлакат экономисти бир неча кун давомида Ўзбекистон фани ва халқ хўжалигининг ривожланиши билан танишди. У Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. Содиқов, Республика Госплани раисининг ўринбосари Ж. И. Илҳомова, «Голодностепстрой»нинг бошлиғи И. Низомов, кўпгина ўзбек олимлари ва мутахассислари билан суҳбатлашди.

Меҳмон Ўзбекистон ССР Фанлар академияси экономика институти ва республика ишлаб чиқариш кучларини ўрганиш кенгаши, Тошкент Давлат университети, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалиги экономикаси илмий тадқиқот институти, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик институтига борди. Мирзачўлни ўзлаштириш ишлари билан танишди.

Тарлок Сингх Ўзбекистон пойтахтидан жўнаб кетиши олдидан ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни айтди:

— Ўзбекистонда биринчи марта бўлишим. Республикангиз тез ривожланаётган мамлакат бўлиб, бу ерда кенг халқ оммаси учун янги ҳаёт яратиб берилган. Ўзбекистон тажрибаси Осиёдаги бошқа мамлакатлар учун катта аҳамиятга эгадир. Ирригация соҳасида республикангиз билан тажриба алмашиш айниқса фойдалидир.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ҲУҚУҚ ҲИМОЯСИДА

● ЯПОНИЯ

ТОКИО. Мамлакатдаги энг йирик кўмир қазиб чиқариш компаниялари — «Мецуи», «Мицубиси», «Сумитомо» ва бошқа компанияларнинг шахтерлари иш ҳақини оширишни талаб қилиб, 48 соатлик забастовка эълон қилдилар. Япониядаги кўмир саноати ишчилари касаба союзлари федерацияси бу забастовкани қўллаб-қувватламоқда. Федерация май ойининг охирида шахталарда меҳнатнинг капиталистик негизда рационализация қилинишига қарши иш ҳақининг оширилишини талаб қилиб, яна 48 соатлик забастовкалар ўтказади.

Япониядаги хусусий темир йўл ходимлари касаба союзлари умумфедерациясига кирган 63 касаба союз ташкилоти иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талабларини қўллаб-қувватлаб, 24 соатлик забастовка ўтказди. Бу забастовкада Япониянинг шаҳарлар атрофидаги йўлларга хизмат кўрсатувчи кичик темир йўл компанияларининг ишчилари ва мамлакатдаги тўртта асосий автобус компанияларининг шоферлари қатнашдилар.

● БЕЛЬГИЯ

БРЮССЕЛЬ. Шарлеруа яқинидаги «Ротон-Фарсиенн» шахталарида ўтказилган забастовка ишчиларнинг ғалабаси билан тамом бўлди. Бу шахталарда ишловчи меҳнаткашлардан 2.000 га яқин киши ўз ўртоқларидан 2 кишини маъмурият ишдан бўшатмоқчи бўлганлигига қарши норозилик билдириб иш тўхтатган эди. Маъмурият ишдан бўшатиш тўғрисидаги масалаларни қараб чиқиш учун ишчилар вакилларининг иштироки билан комиссия тузиш учун розилик беришга мажбур бўлди.

«Англо-Жермен» компаниясининг Ла-Лувьер заводидаги ишчилар корхона территориясида забастовкани давом эттирмоқдалар. Улар корхонани ёпиб қўйиш тўғрисидаги қарорга қарши норозилик билдирмоқдалар. Марказ районининг (Валлония) 50 минг металлурги улар билан ҳамкорлик билдириш юзасидан бир кунлик забастовка ўтказди.

«Арбед» компаниясининг Гентдаги заводида бошланган забастовка ўн бир ҳафтадан буён давом этмоқда. Ишчилар ишсизликка қарши, меҳнат қилиш ҳуқуқи учун кураш олиб бормоқдалар.

● ПАРАГВАЙ

ГАВАНА. Пренса Латина агентлигининг мухбири Асунсьондан хабар беради: Парагвай полициясиги кўрган тадбирларга қарамай, «Себальос-Куэ» қушхона-музхонасининг ишчилари забастовка ўтказдилар. Меҳнаткашлар коллектив меҳнат шартномасини доим бузиб келаётган корхона эгаларининг бебошлиги тўхтатилсин ва қонунга хилоф суратда ишдан бўшатилган касаба союз раҳбарлари ишга қайтиб олинсин, деб талаб қилдилар. (ТАСС).

Мали Республикаси пахта ҳосилдорлиги ва ялпи пахта етиштириш жиҳатидан Ғарбий Африкада етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Суратда: коллектив равишда ишланадиган далада пахта йиғим-терими пайти.

АНИМ—ТАСС фотоси.

СОВЕТ КОСМОНАВТЛАРИ ПАРИЖГА КЕЛИШДИ

ПАРИЖ, 26 май. (ТАСС). Совет космонавтлари Павел Беляев билан Константин Феоктистов Парижга келишди. Улар Буржеда ўтказиладиган 27-халқаро авиация виставкаси ишида қатнашадилар.

КЎРИК ЯКУНЛАРИ

Пойтахтнинг «Баҳор» ресторанида ўтказилган республика ёш пазандалар кўриги якунланди.

Кўрикда Тошкент шаҳар ва Тошкент темир йўл ресторанлар трести ёшлари биринчиликни олдилар. Иккинчи, учинчи ўринлар Фарғона ва Тошкент области пазандаларига берилди. Пазанда, қандолатчи ва официантлардан 50 га яқин ёшларга Ўзбекистон Савдо министрлиги ва Матлубот жамиятининг фахрий ёрлиғи, қимматли совғалар берилди. Ғолиблардан 5 киши дам олиш учун бепул путёвкалар билан тақдирланди. Улар Москвада июль ойида ўтказиладиган иккинчи Бутуниттифоқ ёш мутахассислар кўригида қатнашадилар.

Х. НОСИРОВ.

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

ХАНОИ. ТАСС мухбири С. АФОНИН хабар беради: Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Жанубий Вьетнамнинг шимолий вилоятларида Америка қўшинлари ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинларига зарба беришни давом эттирмоқдалар. Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг қўшинлари ва халқ лашкари отрядлари яқинда Куангчи вилоятининг шимолий қисмида Америка қўшинлари ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинлари демилитаризация қилинган зонанинг жанубий қисмига ўтказилаётган вақтда шу қўшинларга ҳужум қилдилар. Озодлик агентлигининг хабар беришича, Куангчи вилоятида фақат тўрт кун ичида — 18 майдан 21 майгача Америка армияси ва қўғирчоқ ҳукумат армияси солдат ва офицерларидан 2 мингдан кўпроқ киши яксон қилинган, олти самолёт уриб туширилган, тўққиз бронемашина сафдан чиқарилган, саккиз ҳарбий катер сувга чўктириб юборилган. Террор ва репрессияларга қарамай, демилитаризация қилинган зона жанубий қисмининг аҳолиси Америка қўшинлари ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинлари демилитаризация қилинган зона статусини тузаётганлигига қарши кураш олиб бормоқда.

Уруш ҳаракатлари Жанубий Вьетнамнинг Куангчи вилоятига қўшни бўлган вилоятларида ҳам олиб борилмоқда. Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг отрядлари 19 май тонг пайтида Тхиатхиен вилоятида Гуэ шаҳридан 20 километр шимолда жойлашган қўғирчоқ ҳукумат қўшинларининг команда пунктини қаттиқ ўққа тутганлар. Душманнинг уч взвод солдати қириб ташланган. Ватанпарварлар 16 май эрталаб Гуэ шаҳрининг қоқ марказида жойлашган Америка казармасини ва полиция бошқармасини миномётлардан ўққа тутганлар. Ўққа тутиш натижасида душманнинг 110 дан кўпроқ солдати, шу жумладан 35 америкалик солдат ўлдирилган.

Ватанпарварлар Америка қўшинлари ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинлари демилитаризация қилинган зонага бостириб киришга тайёргарлик кўраётган пайтда ҳам уларга сезиларли зарба бердилар. Озодлик агентлигининг кўрсатиб ўтишича, 21 апрелдан 11 майгача бўлган давр ичида Куангинам вилоятида Америка ва қўғирчоқ ҳукумат солдатларидан 1685 киши сафдан чиқарилган.

МУКОФОТ КУНИ

ФЕЛЬЕТОН

— Мукофот куни ҳам бўладими, дерсиз.

— Бўлар экан. Биз ҳам дастлаб бу ҳақда хабар эшитганимизда бир оз таажжубландик.

— Таажжубланманг, ахир чалпак ёққан кун бўлгач... — дейишди. Сирдарё область, Киров районидан сим қоққан ўртоқлар. — Мукофот куни биз да янгилик. Газета янгилик тарғиботчиси. Мухбир тез етиб келсин...

Ҳайё-ҳу деб, йўлга чиқдик. Тезюрар машинага ўтириб, Ернинг томирини бир тортган эдик: манзилга бориб тушдик. Сал кечроқ қолибмиз. Совхоз посёлкасидаги катта ёзги кинотеатрда одамлар тумонат. Саҳнада президиум ҳайъати.

Совхоз директори бизни хушфеъллик билан, илтифот кўрсатиб кутиб олди. Сўнг йиғилганларни тўда-тўдаси билан таништира кетди:

— Юқорида ўтирганлар, — деди у, — президиумдагиларга ишора қилиб, — совхозимиз гуллари — маъмурият ходимлари... Пастдаги биринчи ва иккинчи қатордагиларга қаранг, улар совхознинг сада райҳонлари, яъни мутахассислар. Ундан кейинги қатордагилар самбит гуллари...

Директор минбардаги графиндан пиёлага лимонад қуйиб ичдида, лабларини кафти билан артиб, сўзида давом этди:

— Бешинчи ва олтинчи қатор ҳам нуфузлилар жойи. Булар салқинни хуш кўрувчи бинафшалар, яъни омбор мудирлари ва бошқалар. Ундан кейинги қатордаги қора кўз, қорақошлар офтобни хуш кўрган лолақизғалдоқлар. . .

Шундай таъриф-тасвирдан сўнг директор тантанали қисмни очиқ деб эълон қилди.

— Кўриладиган масала битта, — деди у. — Мукофотларни тақсимлаш, — мени биласизлар, айтган сўзим — отган ўқим. Бир неча йилдан бери сизларга катта мукофот олиб беришни ваъда қилар эдим. Мана, ваъдага вафо қилдим.

Президиум столининг ўртасида ўтирган новча бир одам ўрнидан туриб хитоб қилди:

— Директоримиз барака топсин!

Юқоридагилар, ҳам, биринчи-бешинчи қаторда ўтирганлар ҳам оёққа қалқиб, гулдурос қарсак чалишди.

Залга тинчлик чўккач директор деди:

— Бизда ишлаганлар тишлайди, деган шиор бор. Ишламаган кишнайди... Маржон тер тўкиб ишлаганларга бугун мукофотга бериш учун бир халтача пул олиб келганмиз. Хўш, уни қандай тақсимлаймиз? Аниқроғи, кимдан бошлаймиз.

Турли томондан луқма учди:

— Совхозимиз такягоҳидан бошлаймиз!

— Ҳа, шундай!

— Биринчи мукофотни директоримиз олсинлар.

— У кишининг олгани бизнинг олганимиз!

Ҳовузга кесак ташланганда сув қалқиганидек, директорнинг юзига табассум ёйилди. У қўлларини кўксига қўйиб, таклиф муҳолифларига миннатдорчилик билдирди.

— Ҳимматингизга қуллуғ, азизлар! Мукофот фондимиз катта. Менимча, ҳар бир киши орзиқиб кутган мукофотни олгач, қўни-қўнжи тўладиган бўлсин. Тўғрими? Ҳа балли! Таклифим шуки, ҳозирги мукофотни асосан идора ходимларига берсак, қолган ўртоқлар эса келаси йили олишар. Илтимосим шуки, бугун мукофот олмаганлар, олганлар учун сидқидилдан қарсак чалишсин. Янаги йилга бу йилги мукофотланганлар қўлни қадақ қилиб қарсак чалишларига аминман. Аҳиллик шундай бўлади. Аҳилликда барака бор, ўртоқлар.

Бир неча киши «тўғри, тўғри», деб директорнинг сўзини маъқуллашди. Орқа томонда эса ғовур-ғувур бошланди. Директор қўлини бигиз қилиб, ўша томондагиларга хитоб қилди:

— Ҳой, Мўмин, Соли нега шовқин соляпсизлар? Сабр деган нарсани биласанларми? Ота-бобонг, сабр қилсанг ғўрадан ҳолва пишади, деганлар.

Шундан кейин мукофотланганларнинг рўйхатини ўқиб бериш учун сўз бош бухгалтерга берилди. У минбарга тирсагини тираб, баланд овоз билан ўқий бошлади:

— Биринчи мукофот, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг таклифига мувофиқ бир ойлик маош ҳажмида директорга берилсин!

Қарсак янгради.

— Ўртоқлар, — деди бухгалтер овозини янада баланд олиб, — бошқармадагилар шундай ҳиммат кўрсатганда биз қўлимизни бурнимизга тиқиб турсак, уят бўлади. Кимда қандай таклиф бор? Директоримизга биз ҳам мукофот берайлик.

— Қўйиндан тўкилса қўнжига, — деди омбор мудири ўрнидан туриб, — директоримизга унинг икки ойлик маоши ҳажмида мукофот берилсин.

— Йўқ! — унга эътироз билдирди биринчи қаторда ўтирган киши. — Озроқ саҳийлик қилсак бирор еримиз камайиб қоладими? Директорга уч ойлик маоши ҳажмида мукофот берайлик!

— Ярим йиллик маоши ҳажмида бўлсин! — таклиф қилди яна биров.

Таклиф тортишувга айланмасин деб, сўзга директор аралашди.

— Ўртоқлар, жуда ошириб юбординглар, — деди у, — озроқ камтарлик ҳам керак. Менга ярим йиллик эмас, балки тўрт ойлик маошим ҳажмида мукофот берсангиз, кифоя.

Директор жами 1.425 сўм мукофот олди. Буни эшитиб охирги қатордагилардан аллаким нимадир деб тўнғиллади. Директор ўша томонга қараб, қўлини пахса қилиб, дағ-дағa солди:

— Ҳой, Болтабой, нега сен бузғунчилик қиляпсан? Бунақа бўлса келаси йилга бериладиган мукофотдан ҳам маҳрум бўласан!

Директор залнинг ғовурини босиб, яна гапга оғиз жуфтлаган эди, орқада ўтирганлардан бири шовқин кўтарди. Директорнинг жаҳли чиқди.

— Ҳой, Элбута, сени бу қилиғинг учун саксонинчи йилгача мукофотдан маҳрум қиламан!

Директорнинг дағ-дағасидан сўнг, залда узоқ тинчлик чўкди. Бош бухгалтер мукофотланганлар рўйхатини яна барала ўқий бошлади.

Иккинчи мукофот—160 сўм миқдорида бош агрономга.

Учинчи мукофот — 130 сўм бухгалтер Бойтошевга, тўртинчи, бешинчиси бўлим агрономларига тегди.

Бўлим агрономлари Мамашев, Абдешевларнинг номи ўқилганда пастдан шовқин кўтарилди:

— Кеча совхозга келганлар бугун мукофот оладими?!

— Бу адолатсизлик!

Директор мулойимлик билан тушунтирди:

— Агрономлар,— деди у, — совхозимизга яқинда келганлиги рост. Лекин уларнинг оёқлари ғоят қутлуқ экан. Шу бoисдан мукофотга лойиқдирлар...

Катта мукофотлардан бири директорнинг шофёрига тегди. Директор катта илтифот кўрсатиб, яқинда унга инженерлик лавозимини «тақдим» этган экан. Шуни назарда тутиб, унга беш ойлик маош ҳажмида — 550 сўм мукофот беришни лозим топишди.

Яхши мукофотлардан бир нечтасини омбор мудирлари, кассир, кадрлар бўлимининг бошлиғи ва бошқа казо-казолар олди.

Директор мукофотланганларни яна бир бор қизғин табриклади. Келаси йилда янада катта мукофотлар бўлажагини айтди. Сўнг ўзининг энг яқин кишиларини ёнига чақириб, ҳар эҳтимолга кўра келаси йилги мукофотни олиб кетиш учун қалинроқ матодан қопча тикиб қўйишларини буюрди. Шундан сўнг мукофот кунининг расмий қисми тугаб, бадиий қисми бошланди...

* * *

Халқ контроли комитетидан: «Сирдарё область Киров районидаги «Партия XX съезди» совхозининг директори Ж. Ералиев мазкур катта мукофотни кўз бўямачилик билан олган. У ўтган йили 308 гектар ердаги пахтани планга киритмай яшириб қолган. Ўша ердан олинган 740 тонна «оқ олтин»ни пландаги ерга қўшиб, пахта тайёрлаш планини «ортиғи билан бажаришга эришган». У область совхозлар трестига сохта маълумотлар бериб, 25.509 сўмлик мукофот фонди олган...»

Мукофотни қандай қилиб тақсимлашганлиги эса юқорида баён қилинди.

Н. ЁҚУБОВ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

1967 йил ёз фасли учун Тошкент пассажир станцияси бўйича
ПАССАЖИР ПОЕЗДЛАРИНИНГ КУНЛИК ҚАТНАШ
ЖАДВАЛИ

(1967 йил 28 май 00 соатдан)

Москва вақти билан

Поездлар номери	Йўллар	Қатнаш маршрути	Қатнаш кунлари	Вақт: Келиш (соат, минут)	Туриш (минутлар)	Жўнаш
5	Тошкент — Москва	Куйбишев — Рузаевка	ҳар куни	— —	—	14—00
6	Москва — Тошкент	» »	»	5—50	—	— —
11	Ашхобод — Москва	» »	»	19—47	15	20—02
12	Москва — Ашхобод	» »	»	22—22	10	22—32
23	Душанба — Москва	Куйбишев — Пенза	»	18—12	15	18—27
24	Москва — Душанба	»	»	9—34	15	9—49
33	Андижон — Москва	Саратов — Мичуринск	»	20—58	17	21—15
34	Москва — Андижон	» »	»	4—35	15	4—50
79	Душанба — Тошкент	Пролетаробод	»	3—10	—	— —
80	Тошкент — Душанба	»	»	— —	—	10—30
83	Қўнғирот — Тошкент	Чоржўй	»	13—05	—	— —
84	Тошкент — Қўнғирот	»	»	— —	—	18—40
85	Андижон — Москва	Куйбишев — Рузаевка	тоқ кунларда	15—04	14	15—18
86	Москва — Андижон	» »	»	17—39	15	17—54
85	Тошкент — Москва	» »	жуфт кунларда	— —	—	15—18
86	Москва — Тошкент	» »	»	17—39	—	— —
87	Жалолобод — Фрунзе	Луговая	тоқ кунларда	23—03	15	23—18
88	Фрунзе — Жалолобод	Ховос	жуфт кунларда	11—31	15	11—46
89	Красноводск — Тошкент	Ашхобод	ҳар куни	10—40	—	— —
90	Тошкент — Красноводск	»	»	— —	—	17—10
99	Тошкент — Иркутск	Новосибирск	Душанба, чоршанба, жума	— —	—	15—01
100	Иркутск — Тошкент	»	Сешанба, пайшанба, якшанба	9—10	—	— —
99	Тошкент — Красноярск	»	Сешанба, пайшанба, шанба, якшанба	— —	—	15—01
100	Красноярск — Тошкент	Новосибирск	Душанба, чоршанба, жума, шанба	9—10	—	— —
101	Душанба — Новосибирск	Олмаота	жуфт кунларда	20—35	14	20—49
102	Новосибирск — Душанба	»	»	3—38	13	3—51
101	Ашхобод — Новосибирск	»	тоқ кунларда	20—35	14	20—49
102	Новосибирск — Ашхобод	»	»	3—38	13	3—51
105	Тошкент — Целиноград	Чу, Моинти	ҳар куни	— —	—	14—23
106	Целиноград — Тошкент	Чу, Моинти	ҳар куни	7—05	—	— —
119	Тошкент — Москва	Куйбишев — Пенза	»	— —	—	21—52
120	Москва — Тошкент	» »	»	21—56	—	— —
139	Самарқанд — Москва	Пенза	МПСнинг алоҳида кўрсатмаси бўйича	22—10	36	22—46
140	Москва — Самарқанд	»	»	2—45	30	3—15
147	Тошкент — Челябинск	Чу, Моинти	»	— —	—	18—47
148	Челябинск — Тошкент	»	»	8—30	—	— —
157	Тошкент — Оренбург	Илецк	»	— —	—	12—00
158	Оренбург — Тошкент	»	»	14—50	—	— —
159	Тошкент — Москва	Пенза	ҳар куни	— —	—	17—01
160	Москва — Тошкент	»	»	18—42	—	— —
161	Тошкент — Свердловск	Кандагач	жуфт кунларда	— —	—	12—00
162	Свердловск — Тошкент	»	тоқ кунларда	14—50	—	— —
163	Тошкент — Қарағанда	Чу, Моинти	МПСнинг алоҳида кўрсатмаси бўйича	— —	—	17—56
164	Қарағанда — Тошкент	»	»	13—51	—	— —
167	Андижон — Томск	Барнаул, Белово	ҳар куни	8—10	12	8—22
168	Томск — Андижон	» »	»	14—18	10	14—28
171	Тошкент — Барнаул	Олмаота	тоқ кунларда	— —	—	22—33
172	Барнаул — Тошкент	»	жуфт кунларда	21—34	—	— —
175	Тошкент — Новокузнецк	Барнаул	МПСнинг алоҳида кўрсатмаси бўйича	— —	—	13—20
176	Новокузнецк — Тошкент	»	»	7—37	—	— —
179	Тошкент — Қозон	Куйбишев, Ульяновск	тоқ кунларда	— —	—	19—26
180	Қозон — Тошкент	»	»	6—05	—	— —
179	Тошкент — Уфа	Кинель	жуфт кунларда	— —	—	19—26
180	Уфа — Тошкент	»	» »	6—05	—	— —
181	Жалолобод — Куйбишев	Оренбург	тоқ кунларда	5—45	15	6—00
182	Куйбишев — Жалолобод	»	жуфт кунларда	15—49	24	16—13
181	Душанба — Куйбишев	»	» »	5—45	15	6—00
182	Куйбишев — Душанба	»	тоқ кунларда	15—49	24	16—13
195	Тошкент — Харьков	Саратов, Валуйки	ҳар куни	— —	—	4—02
196	Харьков — Тошкент	» »	» »	11—06	—	— —
257	Наманган — Тошкент	Ховос	ҳар куни	6—36	—	— —
258	Тошкент — Наманган	»	»	— —	—	18—20
259	Андижон — Тошкент	»	»	4—35	—	— —
260	Тошкент — Андижон	»	»	— —	—	19—55
261	Тинчлик — Тошкент	»	»	2—15	—	— —
262	Тошкент — Тинчлик	»	»	— —	—	17—29

Эслатма: Баъзибир пассажир поездлари пассажирлар сонига қараб қатнайди.

УРТА ОСИЕ ТЕМИР ЙУЛ БОШҚАРМАСИ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Оила ва мактаб, 8.25 — Концерт (химиклар учун), 9.30 — Чолғу куйлари, 10.30 — Химик ўртоқлар, байрамингиз муборак! 11.10 — Табассум (радиожурнал), 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.00 — Концерт (чорвадорлар учун), 13.30 — Чегара посбонларига музикали салом, 15.20 — Кино янгиликлари, 15.30 — Ш. Рашидов. «Бўрондан кучли» романи асосида радиопостановка, 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — Қозоқ куйлари, 19.20 — Концерт (химиклар учун), 20.00 — Табассум (такрорий эшиттириш), 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00—Дунё харитаси олдида, 22.10 — Концерт (чегарачилар учун), 22.40 — Шарқ куйлари, 23.10 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

(3-канал)

Рус тилида: 10.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 11.00 — **Мультфильм** (болалар учун), 11.20— **Биринчи концерт**, 11.40 — **Колокольчик** (пионерларнинг телевизион клуби), 12.10 — **Ҳаммаси балалайкадан бошланади** (телефильм).

Ўзбек тилида: 13.00 — **Биларжоннинг саёҳати** (кичкинтойлар учун), 13.30 — **Қизил Доғистон** (кинофильм), 13.50 — **Ёш куч** (болалар учун спорт программаси), 14.30 — **Салом, болалар** (бадиий фильм), 16.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 17.00 — **Оталар изидан** (болалар учун), 17.35 — **Эшиттириш ва концерт** (кимёгарлар учун).

18.20 — **Телевизион янгиликлар** (рус тилида).

18.35 — **Романтика** («Ёшлик» студияси), 19.35 — **Телевизион янгиликлар**, 19.50 — **Лирика кечаси**, 20.40 — **Олтин водий** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун).

22.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

(5-канал)

10.55 — **Эшиттиришлар программаси.**

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА КИРУВЧИЛАР УЧУН ЎҚУВ ЭШИТТИРИШЛАРИ ПРОГРАММАСИ

11.00 — Математика. **Тенгламалар тузиш учун масалалар** (ўзбек тилида).

12.00 — Физика. **Статика ва кинематика элементлари** (рус тилида).

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

(9-канал).

18.00 дан — **Фрунзе кўрсатади.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/V да **Алишер Навоий.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/V да **Гавҳари шамчироқ,** 29/V **Тошболта ошиқ.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Спартак — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кеч соат 6 ва 9-15 минутда).

Чукотка бошлиғи — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Дарбадарлар — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ФЕСТИВАЛЬ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Қўлга тушмас қасоскорлар — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 2 ва 4 да), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, кундуз 1 ярим, 5 ва кеч 8 яримда).

Тараумарнинг мағрур ўғлонлари — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Жаллод — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Қийшиқ ойналар қироллиги — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

1967 йил 10 июнь кундуз соат 12 да, Ўзбекистон Фанлар академияси тарих ва археология институтининг илмий совет мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Ш. Музаффаров «Фарғона водийсидаги ўзбек-нефтчиларининг турмуш ва маданияти» (тарихий этнографик очерк) деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ:

Диссертация билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

«УЗГЛАВВОДСТРОЙ»НИНГ МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БОШҚАРМАСИГА

эҳтиёт қисмлар ва ускуналар омбори мудири

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Магазинмавзу кўчаси, 293-уй (7-троллейбус, 10, 14-автобусларнинг «Трактор йиғув заводи» остановкаси), ёки Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 8-уй, 29-хона, тўртинчи қават.

Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети, комитетнинг инспектори В. Ш. Кимга онаси

Анна КАНнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик—В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451 Маҳаллий ахборот ва спорт—В32347, Оммавий ишлар ва хатлар—В38679, В33553, Иллюстрация—В34524, Стенографистка—В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258..

№ А — 124. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 00984.